

**Národní zpráva Energetického regulačního
úřadu o elektroenergetice a plynárenství
v České republice za rok 2019**

Obsah

Seznam nejpoužívanějších zkratek	3
Seznam grafů, tabulek a obrázků.....	5
1 Úvod	7
2 Vývoj na trhu s plynem a elektřinou	10
2.1 Hodnocení vývoje trhu a regulace	10
2.2 Zpráva o implementaci zimního balíčku	11
3 Trh s elektřinou	14
3.1 Regulace sítě a technické fungování	14
3.1.1 Unbundling	15
3.1.2 Rozvoj a optimalizace sítě	16
3.1.3 Síťové tarify	17
3.1.4 Bezpečná a spolehlivá regulace	19
3.1.5 Sledování rovnováhy mezi nabídkou a poptávkou	21
3.1.6 Přeshraniční otázky	21
3.1.7 Implementace síťových kódů a pokynů	21
3.2 Konkurence a fungování trhu	24
3.2.1 Velkoobchodní trhy	24
3.2.2 Maloobchodní trhy	27
3.2.2.1 Sledování úrovně cen, úrovně transparentnosti, úrovně a účinnosti otevřenosti trhu a hospodářské soutěže	27
3.2.2.2 Ochrana spotřebitele a řešení sporů	31
4 Trh s plynem	34
4.1 Regulace sítí	36
4.1.1 Síťové a LNG tarify pro připojení a přístup	36
4.1.2 Přeshraniční otázky	41
4.1.3 Implementace síťových kodexů a pokynů	42
4.2 Konkurence a fungování trhu	43
4.2.1 Velkoobchodní trhy	44
4.2.1.1 Sledování úrovně cen, úrovně transparentnosti, úrovně a efektivnosti otevření trhu a hospodářské soutěže	45
4.2.2 Maloobchodní trhy	48
4.2.2.1 Sledování úrovně cen, úrovně transparentnosti, úrovně a efektivnosti otevření trhu a hospodářské soutěže	52
4.2.2.2 Ochrana spotřebitele a řešení sporů	52
4.3 Bezpečnostní standard dodávek	53

Seznam nejpoužívanějších zkratek

ACER	Agentura pro spolupráci energetických regulátorů (<i>Agency for the Cooperation of Energy Regulators</i>)
ANRE	Energetický regulační úřad Rumunska
BSD	bezpečnostní standard dodávek plynu
burza EEX, EEX	Evropská energetická burza (<i>European Energy Exchange</i>)
burza PXE, PXE	energetická burza (<i>POWER EXCHANGE CENTRAL EUROPE</i>)
CACM	rámcový pokyn pro přidělování kapacity a řízení přetížení č. 1222/2015
CMP	Postupy pro řízení překročení kapacity v případě smluvního překročení kapacity (<i>Congestion management procedures</i>) ve smyslu nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 715/2009 ze dne 13. července 2009, o podmínkách přístupu k plynárenským přepravním soustavám a o zrušení nařízení (ES) č. 1775/2005
CEER	Rada evropských energetických regulátorů (<i>Council of European Energy Regulators</i>)
CWD	metodika určování referenčních cen podle vzdálenosti, vážená podle kapacity
ČOI	Česká obchodní inspekce
ČR	Česká republika
EK, Komise (EU)	Evropská komise
energetický zákon	zákon č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů
ERRA	Regionální sdružení energetických regulátorů (<i>Energy Regulators Regional Association</i>)
ERÚ, Úřad	Energetický regulační úřad
EU, Unie	Evropská unie
FB	rámcový pokyn pro obchodní zajišťování výkonové rovnováhy č. 2195/2017
FCA	rámcový pokyn pro přidělování dlouhodobé kapacity č. 1719/2016
FERC	Federální energetická regulační komise Spojených států amerických (<i>Federal Energy Regulatory Commission</i>)
LNG	zkapalněný zemní plyn
MPO	Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR
MZV	Ministerstvo zahraničních věcí ČR
nařízení EU	nařízení Evropského parlamentu a Rady
nařízení REMIT	nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1227/2011 ze dne 25. října 2011 o integritě a transparentnosti velkoobchodního trhu s energií (REMIT)

NC CAMnařízení komise (EU) č. 984/2013 ze dne 14. října 2013, kterým se zavádí kodex sítě pro mechanismy přidělování kapacity v plynárenských přepravních soustavách a kterým se doplňuje nařízení (ES) č. 715/2009
Rada/Rada ERÚRada Energetického regulačního úřadu

Seznam grafů, tabulek a obrázků

Tabulky

Tabulka č. 1 – Ukazatele nepřetržitosti distribuce elektřiny v roce 2019.....	21
Tabulka č. 2 – Ukazatelé velkoobchodního trhu s elektřinou	26
Tabulka č. 3 - Vybrané ukazatele maloobchodního trhu s elektřinou - domácnosti	30
Tabulka č. 4 - Vybrané ukazatele maloobchodního trhu s elektřinou - podnikatelé.....	31
Tabulka č. 5 – Dosažení maximálního podílu skladovacích zásob v roce 2019.....	40
Tabulka č. 6 – Ukazatelé velkoobchodního trhu s plynem	45
Tabulka č. 7 – Počet odběrných míst plynu v roce 2019.....	49
Tabulka č. 8 - Počet změn dodavatele plynu v roce 2019.....	50
Tabulka č. 9 - Vybrané ukazatele maloobchodního trhu s plynem - domácnosti.....	51
Tabulka č. 10 - Vybrané ukazatele maloobchodního trhu s plynem – mimo domácnosti.....	52

Grafy

Graf č. 1 – Vývoj ceny za rezervovanou kapacitu a použití sítí přenosové soustavy	18
Graf č. 2 – Vývoj ceny za rezervovanou kapacitu a použití sítí distribučních soustav VN a VVN	19
Graf č. 3 – Srovnání ročních produktů futures BL CAL 2019 a BL CAL 2020	25
Graf č. 4 – Ceny elektřiny na burze EEX v EUR/MWh	27
Graf č. 5 – Podíl složek ceny za dodávku elektřiny pro domácnosti v roce 2019	28
Graf č. 6 – Odhadovaný podíl složek ceny za dodávku elektřiny pro domácnosti pro rok 2020	28
Graf č. 7 – Roční změny dodavatele elektřiny u hlavních kategorií zákazníků	30
Graf č. 8 – Celkové vyhodnocení spotřeby plynu v ČR v letech 2000–2019 (s uvedením přepočtu na podmínky dlouhodobého teplotního normálu)	34
Graf č. 9 – Paroplynová elektrárna Počerady – vývoj spotřeby plynu 2013–2019	35
Graf č. 10 - Struktura průměrné ceny služeb dodávky plynu pro zákazníky v kategorii domácnost v roce 2019	38
Graf č. 11 – Porovnání vývoje množství zobchodovaného plynu na krátkodobém trhu OTE v letech 2018 a 2019	46
Graf č. 12 - Porovnání ceny Indexu OTE a EEX NCG spot v roce 2019	47
Graf č. 13 – Vývoj roční spotřeby plynu v paroplynové elektrárně Počerady (předávací místo Bečov)	48
Graf č. 14 – Podíl obchodníků na dodávkách plynu v roce 2019	49
Graf č. 15 - Počet změn dodavatele plynu v období 2012 – 2019	50

1 Úvod

Energetický regulační úřad (ERÚ i Úřad) předkládá Národní zprávu Energetického regulačního úřadu o elektroenergetice a plynárenství za rok 2019. Úřad působí v souladu se zákonem č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích (energetický zákon), ve znění pozdějších předpisů, jako správní úřad pro výkon regulace v energetických odvětvích od 1. ledna 2001. Úřad reguluje elektroenergetiku, plynárenství, teplárenství a podporované zdroje energie.

V čele Úřadu je pětičlenný kolektivní orgán, Rada, jehož členy jmenuje vláda České republiky. Rada pracovala do května 2019 ve čtyřčlenném složení a post předsedy nebyl od prosince 2018 obsazen. Od 1. května 2019 byl novým členem Rady jmenován Ing. Ladislav Havel a předsedou Rady byl jmenován Ing. Jan Pokorný. K 31. červenci 2019 rozhodla vláda České republiky o zásadní obměně Rady a odvolala dva její členy, Ing. Vladimíra Outratu a Ing. Vladimíra Vlka, a současně neprodloužila mandát dalšímu členovi, tehdejšímu předsedovi Rady. Zároveň dnem 1. srpna 2019 jmenovala vláda České republiky novými členy Rady Ing. Martinu Krčovou, MBA, Ing. Petra Kusého a Ing. Stanislava Trávníčka, Ph.D., který byl jmenován předsedou Rady. Pátým členem Rady zůstal její stávající člen, Ing. Rostislav Krejcar, Ph.D., který byl v roce 2017 jmenován vládou na funkční období tří let.

Národní zpráva Energetického regulačního úřadu za rok 2019 nabízí detailní pohled na dění v energetice i na proměny, kterými Úřad prošel v roce 2019. Cílem Úřadu bylo i nadále řádně plnit svá hlavní poslání, kontinuálně zajišťoval důslednou ochranu spotřebitele, dohled nad energetickým trhem a podporu hospodářské soutěže v energetických odvětvích. Dále také plnil své povinnosti v často diskutovaných tématech podpory obnovitelných zdrojů energie, kombinované výroby elektřiny a tepla a decentrální výroby elektřiny.

Významnou úlohu plnil Úřad v oblasti ochrany zájmů zákazníků a spotřebitelů a ochrany oprávněných zájmů držitelů licencí podléhajících regulaci, která je jedním z jeho hlavních poslání. O její nezbytnosti hovoří stále narůstající počet podání, která Úřad od spotřebitelů dostává. Oproti roku 2018 šlo o téměř šestiprocentní nárůst, přičemž skokově narůstá zejména počet hlášených potíží se zprostředkovateli v energetice. V absolutní hodnotě se jejich počet meziročně zdvojnásobil. Závažnosti problému odpovídá reakce Úřadu, který soustavně usiluje o relevantní úpravy v legislativní rovině, kde inicioval změny a úzce spolupracoval při jejich zakotvení v příslušné legislativě. V praktické rovině Úřad nepřetržitě informuje spotřebitele o hrozících problémech prostřednictvím médií i osobních školení. V roce 2019 například Úřad navázal spolupráci s Národní radou osob se zdravotním postižením ČR, z. s.

Úřad přijal za rok 2019 více než 800 podnětů na prošetření jednání dodavatelů energií nebo osob, u kterých se podatelé podnětu domnívali, že porušují v energetickém odvětví své povinnosti.

Necelý měsíc po výrazné obměně Rady zahájil Úřad plánovaný veřejný konzultační proces k navrhovaným pravidlům pro V. regulační období, tedy zásadnímu dokumentu určujícímu stěžejní podmínky, za kterých budou od roku 2021 podnikat společnosti v monopolním postavení.

Úřad vydal ve druhé polovině roku v očekávaných termínech šest důležitých cenových rozhodnutí – tři pro elektroenergetiku, dvě pro plynárenství a jedno pro podporované zdroje energie. Bezproblémová kontinuita proběhla i za účasti Úřadu při přípravě nové národní i mezinárodní legislativy a její praktické aplikaci.

Na poli transparentnosti a integrity velkoobchodních trhů s energiemi (REMIT) 2019 bylo vydáno první rozhodnutí ve věci porušení čl. 8 nařízení REMIT. Dále bylo vydáno opatření k nápravě pro nesprávné údaje v Národním registru účastníků trhu a bylo zahájeno nové řízení ve věci porušení čl. 8 nařízení REMIT.

ERÚ rovněž prohloubil aktivity v národním prostředí výzkumu, vývoje a inovací a programové podpory jednotlivých oblastí energetiky. Stěžejní je spolupráce s Technologickou agenturou České republiky (TA ČR), která probíhá zejména v programu BETA 2 a programu THÉTA, kde Úřad poskytl v roce 2019 roli aplikačního garanta celkem 12 projektům, které jsou zaměřeny na aktuální problémy z oblasti činností regulátora.

Zahraníční aktivity zástupců Úřadu směřovaly především do pracovních skupin Agentury pro spolupráci energetických regulačních orgánů (ACER) a Rady evropských energetických regulátorů (CEER). Významným milníkem bylo schválení několika předpisů v rámci balíčku [Čistá energie pro všechny Evropany](#) (tzv. zimní balíček), ze kterého vyplývají pro regulátora nové povinnosti a úkoly.

Spolupráce s ACER a CEER spočívala především v aktivní účasti na zasedáních pracovních skupin v oblasti elektroenergetiky, plynárenství, ochrany spotřebitele a REMIT, kde byly mimo jiné vypracovány podkladové materiály pro vytváření a novelizaci evropské energetické legislativy a rámcové pokyny a postupy pro její implementaci na národní úrovni. Náplň činnosti pracovních skupin CEER a ACER v oblasti elektřiny byla zaměřena na přípravu implementace tzv. zimního balíčku. Pozornost byla věnována rovněž problematice síťových kódů. Pracovní skupiny věnující se oblasti plynárenství se soustředily na monitoring implementace síťových kodexů a zástupci Úřadu v rámci činnosti těchto skupin mj. zpracovávali podklady o trhu s plynem v České republice a připravovali podklady pro relevantní dotazníková šetření. Dále byly řešeny otázky transparentnosti a konkurenceschopnosti trhu, přeshraničních propojení, ochrany spotřebitelů, bezpečnosti a kvality dodávek, udržitelného rozvoje a kybernetické bezpečnosti. V rámci své činnosti ve skupinách se zástupci Úřadu snažili přenášet zkušenosti z ČR do skupin a sledovat nové a nastupující trendy.

Úřad se v roce 2019 zapojil se do činnosti Regionálního sdružení energetických regulátorů (ERRA). Paralelně s aktivitami v mezinárodních vztazích věnoval Úřad zvýšenou pozornost rozvoji regionální spolupráce a posilování bilaterálních kontaktů s důrazem na spolupráci s regulátory zemí V4.

V průběhu roku se zástupci Úřadu zúčastnili několika konferencí, jednání Florentského, Madridského, Kodaňského a Dublinského fóra a různých workshopů; participovali rovněž na jednání regionálních skupin pro sestavování seznamů projektů společného zájmu (PCI).

Na sklonku roku 2019 proběhla v Praze dvě bilaterální jednání se zástupci regulátorů na vysoké úrovni. Setkání s předsedou Federální energetické regulační komise Spojených států amerických (FERC) Neilem Chatterjee bylo příležitostí ke sdílení poznatků týkajících se rostoucí konkurence na energetických trzích a zlepšení přístupu k energetickým zdrojům. Regulátoři také diskutovali o kritických výzvách a doporučených postupech v oblasti kybernetické bezpečnosti. Na základě žádosti předsedy Energetického regulačního úřadu Rumunska (ANRE) se uskutečnilo jednání, kde byla projednávána mj. aktuální situace na regionálním a evropském trhu, bezpečnost dodávek v našem regionu, či překážky a pravidla pro obchodování a odpovědnost za vyrovnávání v případě elektřiny i plynu.

Úřad se zapojil do plnění projektu věnovaného předávání zkušeností z procesu formování a liberalizace energetického trhu představitelům gruzínského energetického sektoru. Projekt byl realizován pod hlavičkou programu Aid for Trade, což je program na podporu a rozvoj obchodu v partnerských rozvojových zemích v gesci Ministerstva průmyslu a obchodu (MPO) a je součástí zahraniční rozvojové spolupráce ČR. Další dvoustranná či vícestranná jednání se týkala integrace trhů s elektřinou, integrace trhů s plynem a konkurenceschopnosti.

2 Vývoj na trhu s plynem a elektřinou

2.1 Hodnocení vývoje trhu a regulace

Trh s elektřinou v České republice prochází v prvních dvou dekádách tohoto století zásadními proměnami. Tyto proměny jsou vyvolány řadou faktorů, ať už klimatických (ochrana klimatu a ovzduší), zdrojových (ubývání zásob primárních zdrojů energie), bezpečnostních (zajištění plynulých a nepřerušovaných dodávek energie), ekonomických (hledání úspor v oblasti výroby a spotřeby elektřiny a rozvoj nových technologií) a politických (mezinárodní závazky v oblasti dosahování dlouhodobého udržitelného rozvoje společnosti).

Zatímco první dekáda tohoto století byla ve znamení postupné liberalizace trhů s elektřinou a pozvolného ústupu od centrálně řízených systémů, druhá dekáda se nesla ve znamení zrychlující se integrace trhu s elektřinou v Evropské unii (EU) a vytváření nadnárodních centrálních struktur řízení. Postupná harmonizace postupů řízení národních trhů s elektřinou (český nevyjímaje) s sebou nese celou škálu změn, které se dotýkají mnoha oblastí, jako je například legislativa, provoz a řízení sítí, výroba elektřiny, obchodování s elektřinou a v neposlední řadě i oblasti spotřeby. Jinými slovy trh s elektřinou prochází zásadní proměnou ve všech jeho oblastech.

Na trhu s elektřinou došlo v roce 2019 k řadě významných událostí. Jednou z nich bylo napojení českého vnitrodenního trhu s elektřinou na celoevropské propojení vnitrodenních trhů s elektřinou, tzv. „Single Intraday Coupling“ (SIDC), kterým vyvrcholila několikaletá práce nominovaných operátorů trhu s elektřinou, provozovatelů přenosových soustav a regulačních orgánů.

V návaznosti na implementaci síťových kodexů a rámcových pokynů, resp. právních předpisů z tzv. „Třetího evropského energetického balíčku“ byla schválena úprava pravidel provozování přenosové soustavy a rovněž i úprava pravidel provozování distribuční soustavy.

V roce 2019 došlo v regulaci plynárenství ke změně metodiky, na jejímž základě jsou stanovovány ceny za přepravu plynu na jednotlivých vstupních a výstupních bodech přepravní soustavy. V souladu s evropskou legislativou byla nově použita metodika referenčních cen podle vzdálenosti, vážených podle kapacity (CWD). S účinností od 1. dubna 2019 došlo k dokončení transakce, ohlášené v dubnu 2018, související s podmíněným souhlasným stanoviskem Evropské komise (EK) k plánované výměně aktiv mezi koncerny RWE a E.ON za předpokladu odprodeje části aktiv obou společností třetím stranám. Od tohoto data již není společnost GasNet, s.r.o., součástí skupiny innogy, a došlo tak k úplnému vlastnickému oddělení provozovatele distribuční soustavy od vertikálně integrovaného podnikatele.

V roce 2019 bylo dosaženo nové roční maximum na vnitrodenním trhu s plynem organizovaném společností OTE, a.s., (operátor trhu, OTE) kdy bylo zobchodováno 4 670 GWh plynu. Došlo tak k meziročnímu nárůstu ve výši 52,7 % oproti roku 2018, ve kterém účastníci

trhu uzavřeli obchody o objemu 3 059 GWh (všechny zprávy za rok 18). Ke dni 31. prosince 2019 mělo přístup na krátkodobý trh s plynem 98 účastníků.

Významným prvkem plynárenské soustavy, který výrazně ovlivnil spotřebu plynu v roce 2019, byla paroplynová elektrárna Počerady, která v roce 2019 zaznamenala nárůst spotřeby plynu pro výrobu elektrické energie o 48 %.

V roce 2019 pokračovaly práce na realizaci projektu Capacity4Gas provozovatelem přepravní soustavy v ČR, společností NET4GAS, s.r.o., jehož cílem je uspokojení poptávky po dlouhodobé přepravní kapacitě, která byla potvrzena v rámci závazné celoevropské aukce přepravních kapacit konané v březnu 2017 na platformě PRISMA.

Projekt propojí českou plynárenskou soustavu s plynovodem EUGAL v Německu a navýší kapacitu na vstupu do české plynárenské soustavy zhruba o 1 119 GWh/d, což představuje nárůst přepraveného plynu přes německo-českou hranici přibližně o 35 mld. m³/rok (372 TWh/rok). Většina tohoto objemu bude využita pro tranzit do dalších zemí, část bude moci být využita i pro potřeby dodávek plynu do ČR.

Všechny tyto změny se děly za běžného provozu. O to více bylo proto nezbytné, aby správně fungoval dohled a regulace trhu. Bylo důležité zajistit, aby na trhu nedocházelo k netransparentnímu nebo diskriminačnímu chování mezi účastníky trhu, nebo aby nebyly uplatňovány postupy, které by takové chování vyvolávaly. Toho lze v jednotném trhu dosáhnout jednak efektivní koordinací na mezinárodní úrovni, ale také efektivní regulací na národní úrovni. Obě tyto oblasti jsou úzce provázány a Úřad i v roce 2019 rozvíjel své činnosti v těchto oblastech.

2.2 Zpráva o implementaci zimního balíčku

Na konci listopadu 2016 předložila EK soubor legislativních návrhů široce zasahujících do oblasti fungování evropského elektroenergetického trhu „Čistá energie pro všechny Evropany“, tzv. zimní balíček, který se skládá z osmi legislativních předpisů:

- revidovaného nařízení evropského parlamentu a rady o vnitřním trhu s elektřinou, s účinností od 1. 1. 2020 (vybraná ustanovení od 4. 7. 2019);
- revidovaného nařízení Evropského parlamentu a Rady o zřízení Agentury EU pro spolupráci energetických regulačních orgánů, s účinností od 4. 7. 2019;
- nařízení Evropského parlamentu a Rady o rizikové připravenosti v odvětví elektřiny a o zrušení směrnice 2005/89/ES, s účinností od 4. 7. 2019;
- směrnice Evropského parlamentu a Rady o společných pravidlech pro vnitřní trh s elektřinou a o změně směrnice 2012/27/EU, s termínem transpozice do 31. 12. 2020 (čl. 70 bod 5 písm. a) do 31. 12. 2019; čl. 70 bod 4 do 25. 10. 2020);
- nařízení Evropského parlamentu a rady o správě energetické unie a opatření v oblasti klimatu, kterým se mění nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 663/2009 a (ES) č. 715/2009, směrnice Evropského parlamentu a Rady 94/22/ES, 98/70/ES, 2009/31/ES,

2009/73/ES, 2010/31/EU, 2012/27/EU a 2013/30/EU, směrnice Rady 2009/119/ES a (EU) 2015/652 a zrušuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 525/2013, s účinností od 24. 12. 2018 (vybraná ustanovení od 1. 1. 2021);

- směrnice Evropského parlamentu a rady, kterou se mění směrnice 2010/31/EU o energetické účinnosti budov a směrnice 2012/27/EU o energetické účinnosti, s termínem transpozice do 10. 3. 2020;
- revidované směrnice Evropského parlamentu a Rady o podpoře využívání energie z obnovitelných zdrojů, s termínem transpozice do 30. 6. 2021;
- směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice 2012/27/EU o energetické účinnosti, s termínem transpozice do 25. 6. 2020 (vybraná ustanovení do 25. 10. 2020).

Dne 22. května 2019 přijala Rada EU po předchozím schválení Evropským parlamentem zbývající čtyři z uvedených osmi legislativních předpisů zimního balíčku: nařízení o vnitřním trhu s elektřinou (2019/943), směrnice o společných pravidlech pro vnitřní trh s elektřinou (2019/944), nařízení o rizikové připravenosti (2019/941) a nařízení o ACER (2019/942), jehož gestorem je v ČR Úřad.

Úřad během přípravy i finalizace výše uvedených textů úzce spolupracoval s Ministerstvem průmyslu a obchodu (MPO), Ministerstvem zahraničních věcí (MZV), Úřadem vlády (ÚV) i s ostatními evropskými regulátory v rámci CEER, kde se činnost pracovních skupin, jejichž jednání se zástupci Úřadu účastnili, zaměřila právě na implementaci schválené nové legislativy, včetně přípravy pozičních dokumentů a metodik.

Z implementace zimního balíčku plynou pro regulátora nové povinnosti a úkoly, např. úpravy vyhlášek, monitorování trhu, posuzování rizik, řešení nekalých praktik, spravedlivé nastavení síťových poplatků, řešení sporů mezi agregátory, vydávání doporučení, zabezpečování práv zákazníků, udělování výjimek, veřejné konzultace a další.

Implementace předpisů zimního balíčku bude zajištěna především novým energetickým zákonem a novelou zákona o podporovaných zdrojích energie. Práce na obou legislativních předpisech byly v roce 2019 zahájeny a Úřad se podílel na přípravě obou těchto předpisů.

Úřad má ve své gesci vyhlášky, které je zapotřebí v návaznosti na novou/upravenou legislativu zimního balíčku i budoucího [dekarbonizačního balíčku](#) postupně upravovat a měnit tak, aby byly naplněny povinnosti vyplývající ze zimního balíčku. Jedná se zejména o tyto vyhlášky:

- vyhláška č. 408/2015 Sb., o pravidlech trhu s elektřinou;
- vyhláška č. 16/2016 Sb., o podmínkách připojení k elektrizační soustavě;
- vyhláška č. 70/2016 Sb., o vyúčtování dodávek a souvisejících služeb v energetických odvětvích;

- vyhláška č. 404/2016 Sb., o náležitostech a členění výkazů nezbytných pro zpracování zpráv o provozu soustav v energetických odvětvích, včetně termínů, rozsahu a pravidel pro sestavování výkazů (statistická vyhláška);
- vyhláška č. 401/2010 Sb., o obsahových náležitostech pravidel provozování přenosové soustavy, Pravidel provozování distribuční soustavy, Řádu provozovatele přepravní soustavy, Řádu provozovatele distribuční soustavy, Řádu provozovatele podzemního zásobníku plynu a obchodních podmínek operátora trhu;
- vyhláška č. 8/2016 Sb., o podrobnostech udělování licencí pro podnikání v energetických odvětvích;
- vyhláška č. 540/2005 Sb., o kvalitě dodávek elektřiny a souvisejících služeb v elektroenergetice.

3 Trh s elektřinou

Trh s elektřinou v ČR zaznamenává řadu změn, které formují novou podobu tohoto trhu. Tyto změny jsou vyvolány především vizemi unijní politiky v oblasti integrace trhů s elektřinou, v oblasti ochrany životního prostředí a klimatu a zajištění bezpečnosti dodávek elektřiny. Nejedná se pouze o změny drobného charakteru, ale o změny, které mění doposud zažité vzorce chování účastníků trhu v oblasti výroby elektřiny, přenosu nebo distribuce elektřiny, obchodování s elektřinou a spotřeby elektřiny.

Samotná dynamičnost změn je patrná i v oblasti regulace elektroenergetických sítí. V současné době se český elektroenergetický trh nachází ve stavu, který lze chápat jako volný trh. Zákazníci získávají stále širší rozsah práv na svou ochranu a současně i příležitost participovat jako aktivní účastníci na trhu s elektřinou (například možnost prodávat vyrobenou elektřinu nebo se stát součástí systému podpůrných služeb a aktivně tyto služby nabízet). Zákazníci doposud výhod volného trhu s elektřinou využívali zejména, když například ve velké míře měnili dodavatele elektřiny v závislosti na ceně a kvalitě poskytovaných služeb.

Český vnitrodenní trh se v roce 2019 propojil se zbytkem Evropy. Vyvrcholila tak několikaletá práce nominovaných operátorů trhu s elektřinou, provozovatelů přenosových soustav a regulačních orgánů. Již od prvního dne došlo k výraznému nárůstu likvidity.

V roce 2019 došlo na trhu s elektřinou k řadě významných událostí. Z pohledu integrace trhu s elektřinou jsou zásadní změny v obchodování na vnitrodenních trzích s elektřinou, kdy se stal český vnitrodenní trh s elektřinou 19. listopadu 2019 součástí celoevropského propojení vnitrodenních trhů s elektřinou, tzv. „Single Intra Day Coupling“ (SIDC).

ČR se připojila ke skupině zemí (Belgii, Dánsku, Estonsku, Finsku, Francii, Litvě, Lotyšsku, Německu, Nizozemsku, Norsku, Portugalsku, Rakousku, Španělsku a Švédsku) společně s (Maďarskem, Polskem, Chorvatskem, Rumunskem, Bulharskem a Slovinskem). Úspěšné propojení vnitrodenních trhů je vyvrcholením několikaleté práce nominovaných operátorů trhu s elektřinou, provozovatelů přenosových soustav a regulačních orgánů, přičemž již první měsíc obchodování přinesl pozitivní a očekávané výsledky. Toto je již evidentní na nárůstu likvidity v podobě množství zobchodované elektřiny v řádu 10 až 100 MWh/den, ve srovnání s objemy, které byly obchodovány před přistoupením do SIDC.

3.1 Regulace sítě a technické fungování

Zodpovědnost za fungování páteřního systému elektrizační soustavy ČR (přenosové soustavy zahrnující vedení 400 kV, 220 kV a vybrané vedení o napětí 110 kV), potažmo odpovědnost za spolehlivé provozování a celkovou rovnováhu mezi výrobou a spotřebou, nese česká přenosová soustava, společnost ČEPS, a.s. (ČEPS).

Společnost ČEPS zajišťuje kvalitu a spolehlivost dodávky elektřiny na úrovni přenosové soustavy v krátkém období pomocí systémových služeb, a v dlouhém období zajišťuje její posilování a rozvoj výstavbou nových vedení a zařízení zajišťující přenos elektřiny. Zodpovědnost za fungování elektrizační soustavy ČR na úrovni 110 kV a méně nesou provozovatelé distribučních soustav.

Regulace sítí probíhá ve dvou rovinách, a to v rovině technické a rovině cenové. V technické rovině Úřad provádí schvalování provozních dokumentů a vydává vyhlášky spadající do jeho gesce. Dle ustanovení § 17 odst. 7 písm. g) energetického zákona, Úřad schvaluje nebo stanovuje pravidla provozování přenosové a distribuční soustavy. V roce 2019 byla schválena úprava pravidel provozování přenosové soustavy a rovněž i úprava pravidel provozování distribuční soustavy. Převážná část úprav obou dokumentů byla spjata s implementací síťových kodexů a rámcových pokynů, resp. právních předpisů z tzv. „Třetího evropského energetického balíčku“. Při schvalování bylo hlavním cílem zajistit, aby pravidla provozování byla základem pro transparentní a předvídatelné provozování licencované činnosti a nebyla příčinou nerovnováhy mezi jednotlivými účastníky trhu s elektřinou. Dalším požadavkem je, aby pravidla provozování byla v souladu s platnými právními předpisy a také obsahovala poznatky zjištěné při výkonu činnosti provozovatele přenosové soustavy a provozovatele distribuční soustavy. V roce 2019 Úřad rovněž předložil do konzultačního procesu návrhy dvou vyhlášek, a to návrh zcela nové vyhlášky o kvalitě dodávek elektřiny na elektroenergetickém trhu (dnes známá pod č. 540/2005 Sb.) a návrh vyhlášky o Pravidlech trhu s elektřinou (dnes známá pod č. 408/2015 Sb.).

V rovině cenové Úřad stanovuje ceny za užívání sítí. Finanční prostředky pro zajištění služeb souvisejících s chodem soustavy na všech úrovních elektrizační soustavy jsou hrazeny formou regulované ceny účtované zákazníkům za odebrané množství elektřiny. V roce 2019 byla rovněž schválena nová cenová rozhodnutí na rok 2020, která upravují výši cen v souladu s platnou metodikou.

3.1.1 Unbundling

Směrnice 2009/72/ES EP a Rady (EU) o společných pravidlech pro vnitřní trh s elektřinou (směrnice 2009/72/ES) představuje základní evropský právní akt pro oblast elektroenergetiky stanovující mimo jiné i pravidla působnosti účastníků trhu na elektroenergetickém trhu. Implementace směrnice 2009/72/ES přinesla významnou změnu pro účastníky českého elektroenergetického trhu. Především došlo k významné úpravě právních předpisů v oblasti

unbundlingu, přičemž implementace měla zásadní význam nejen z hlediska právní úpravy samotného unbundlingu provozovatele přenosové soustavy a provozovatelů distribučních soustav, ale i z hlediska rozšíření pravomocí Úřadu v oblasti dohledu, kontroly a sankcí za porušení pravidel v této oblasti.

V případě unbundlingu provozovatelů distribučních soustav, čl. 26 směrnice 2009/72/EU, byl již v předchozím období implementován prostřednictvím příslušného ustanovení energetického zákona, konkrétně § 25a. Z hlediska unbundlingu došlo v minulém období u provozovatelů distribučních soustav k úpravě informačních systémů, což mělo i nemalý dopad na zajištění služeb zákazníkům (změna dodavatele, změna distribuční sazby apod.).

S oddělením jednotlivých činností souviselo i zabezpečení plnění závazku nediskriminačního přístupu k distribučním soustavám, proto vznikl pro jeho kontrolu tzv. Program rovného zacházení (Compliance program). Provozovatelé distribučních soustav jsou povinni přijmout Program rovného zacházení vnitřním předpisem. Na jeho provádění dohlíží auditor programu, který je jmenován nebo jinak ustanoven provozovatelem distribuční soustavy. Každoročně do 30. dubna auditor programu zpracuje a předloží Úřadu výroční zprávu o opatřeních přijatých k provádění Programu rovného zacházení za uplynulý rok.

3.1.2 Rozvoj a optimalizace sítě

S rozvojem decentrální výroby elektřiny dochází k přehodnocování stavu sítí, kdy je diskutována zejména připravenost sítí na tyto změny. S tímto cílem se mj. zavádí digitální technologie v oblasti řízení sítí, digitální dálkově ovládané zařízení měřící spotřebu elektřiny u zákazníků na nejnižších napěťových hladinách, nové požadavky na formát a strukturu dat vyměňovaných mezi účastníky trhu, nové požadavky na připojení a řízení výrobních zdrojů.

V roce 2019 Úřad přistupoval k rozvoji a optimalizaci sítě dvojitým způsobem. Na národní úrovni se účastnil jednání s provozovateli elektrizačních soustav během procesu tvorby a schvalování změn Pravidel provozování přenosové soustavy nebo Pravidel provozování distribuční soustavy. Převážná část těchto změn byla reakcí na nové podmínky pro připojení výroby a spotřeby, vyplývající ze síťových kodexů a rámcových pokynů.

V souvislosti s úpravou vyhlášky č. 540/2005 Sb., o kvalitě dodávek elektřiny na elektroenergetickém trhu, a vyhlášky č. 408/2015 Sb., o Pravidlech trhu s elektřinou probíhala jednání s účastníky trhu a v průběhu přípravy vyhlášky o kvalitě dodávek elektřiny probíhala jednání s provozovateli distribučních soustav reflektující přehodnocení a přenastavení stávajících parametrů kvality dodávek elektřiny, které přispívají prostřednictvím bonusů a malusů k motivaci provozovatelů distribučních soustav investovat a rozvíjet elektrizační síť a zavádět nové technologie.

Úřad přispíval k rozvoji a optimalizaci sítě na národní úrovni i tím, že se účastnil různých odborně zaměřených seminářů, na kterých byla s provozovateli distribučních soustav diskutována problematika rozvoje a optimalizace sítě v návaznosti na nové trendy a nové

požadavky nadnárodní legislativy. Na základě této výměny zkušeností došlo mimo jiné i ke zlepšení komunikace s provozovateli distribučních soustav na lokální úrovni a částečně došlo ke kultivaci trhu, na kterém působí lokální provozovatelé distribučních soustav.

Na mezinárodní úrovni probíhá rozvoj a optimalizace sítě, především v koordinační rovině. Úřad se účastnil pracovních jednání v mezinárodních pracovních skupinách ACER a CEER, potažmo jiných odborně zaměřených pracovních skupin řízených zástupci EK. V rámci pracovních skupin probíhala společná koordinace implementace požadavků síťových kodexů a rámcových pokynů na národní úrovni. Zejména se jednalo o požadavky vyplývající z nařízení č. 631/2016 - požadavky pro připojení výroben elektřiny, nařízení č. 1388/2016 - požadavky pro připojení spotřeby k přenosové soustavě, a nařízení č. 1485/2017 - požadavky na provoz soustav a nařízení č. 2196/2017 - požadavky na obranu a obnovu soustavy.

3.1.3 Sítové tarify

Úřad v souladu s energetickým zákonem a vyhláškou č. 194/2015 Sb., o způsobu regulace cen a postupech pro regulaci cen v elektroenergetice a teplárenství, a vyhláškou č. 196/2015 Sb., o způsobu regulace cen a postupech pro regulaci cen za činnosti operátora trhu v elektroenergetice a plynárenství, stanovuje každoročně cenu za související službu v elektroenergetice, složenou z ceny za zajišťování přenosu nebo distribuce elektřiny, ceny za systémové služby, složky ceny na podporu elektřiny z podporovaných zdrojů energie a ceny za činnosti operátora trhu. Výši této ceny zásadně ovlivňuje především investiční aktivita provozovatelů soustav, cena silové elektřiny pro krytí ztrát v sítích a výše celkového odběru elektřiny.

Úřad plně v souladu s platnou metodikou a nejlepší regulační praxí usiluje o co nejvyšší možnou adresnost mezi původem nákladů a cenou hrazenou zákazníky.

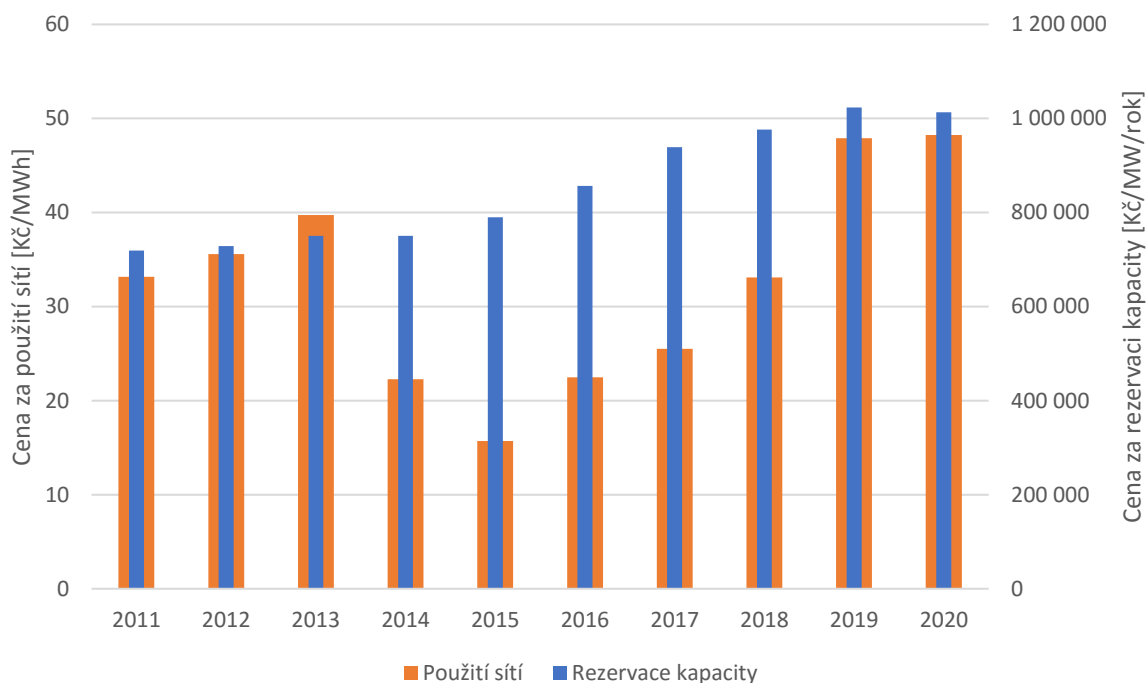
Cena zajišťování přenosu elektřiny se skládá z ceny za rezervovanou kapacitu přenosové soustavy a z ceny za použití sítí přenosové soustavy. Cena za rezervovanou kapacitu přenosové soustavy je dána upravenými povolenými výnosy za činnost přenosu elektřiny vydělenými hodnotou rezervované kapacity přenosové soustavy. Cena za použití sítí přenosové soustavy je odvislá od nákladů na silovou elektřinu pro krytí ztrát v přenosové soustavě. Obě položky jsou upravené o korekční faktor, který odráží přebytek nebo deficit příjmů minulých let a následně vydělenými tzv. technickými parametry, tj. očekávanou sumou rezervované přenosové kapacity a plánovaným celkovým přeneseným množstvím elektřiny.

Cena za rezervaci kapacity přenosové soustavy pro rok 2019 meziročně vzrostla o 4,8 %, kdy jedním z hlavních faktorů bylo zahrnutí významných nedokončených investic s dlouhou dobou realizace do výpočtu povolených výnosů. Tento postup, který je standardně definován v zásadách cenové regulace, byl pro ceny roku 2019 uplatněn poprvé.

Cena za použití sítí přenosové soustavy v roce 2019 meziročně vzrostla o 44,7 %, což bylo dáno pokračujícím nárůstem ceny silové elektřiny na burze a dále velkým kladným korekčním faktorem za použití sítí přenosové soustavy za rok 2017. Pro rok 2020 se ceny zajišťování přenosu elektřiny změnilly pouze nepatrně, cena za rezervaci kapacity přenosové soustavy pro rok 2020 poklesla o 0,97 %, cena za použití sítí přenosové soustavy pro rok 2020 meziročně vzrostla o 0,69 %. Vývoj cen zajišťování přenosu elektřiny v letech 2011 až 2020 je uveden v grafu č. 1.

Rostoucí cena silové elektřiny se promítá do nárůstu nákladů na infrastrukturu – cena použití přenosové soustavy mezi lety 2018 a 2019 vzrostla o 45 %.

Graf č. 1 – Vývoj ceny za rezervovanou kapacitu a použití sítí přenosové soustavy

Zdroj: ERÚ

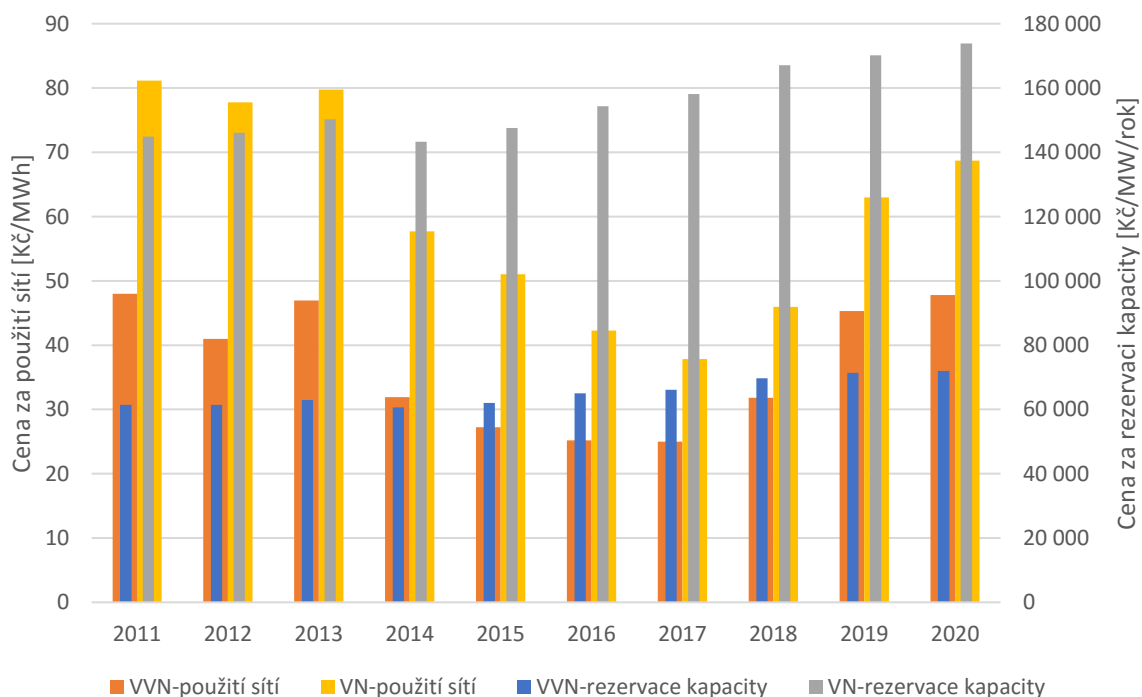
Cena za systémové služby je určena upravenými povolenými výnosy provozovatele přenosové soustavy pro činnost poskytování systémových služeb, které jsou vyděleny předpokládaným množstvím elektřiny odebraným zákazníky připojenými do elektrizační soustavy. Cena za systémové služby pro rok 2019 meziročně klesla o 18,6 %, a to zejména z důvodu snížení nákladů na nákup podpůrných služeb a dále díky výraznému zápornému korekčnímu faktoru. Pro rok 2020 vzrostla cena za systémové služby o 1,22 % oproti roku 2019. Nárůst je způsoben menším záporným korekčním faktorem, než tomu bylo v roce 2019, a cena tedy při obdobných nákladech mírně vzrostla.

Cena zajišťování distribuce elektřiny na hladině velmi vysokého napětí (VVN) a vysokého napětí (VN) se skládá z ceny za rezervovanou kapacitu distribuční soustavy a z ceny za použití sítí distribuční soustavy. Ceny za rezervovanou kapacitu na jednotlivých napěťových hladinách

jsou především ovlivněny sjednanými technickými hodnotami rezervované kapacity, velikostí investic na příslušné napěťové hladině a cenou za rezervaci kapacity na úrovni nadřazené přenosové soustavy. Cena za rezervovanou kapacitu distribuční soustavy pro rok 2019 meziročně vzrostla na hladině VVN o 2,4 % a na hladině VN o 1,8 %, a to jak z důvodu investic do distribučních soustav, tak i z důvodu vyšších cen zajišťování přenosu elektřiny, které jsou jedním ze vstupů do výpočtu cen zajišťování distribuce elektřiny. Pro rok 2020 pak cena za rezervovanou kapacitu na hladině VVN o dalších 0,9 % a na hladině VN o 2,2 %. Na vině jsou opět investice do distribučních soustav.

Cena za použití sítí distribuční soustavy pro rok 2019 meziročně vzrostla na hladině VVN o 42,5 % a na hladině VN o 37 %, kdy významný vliv měl opět nárůst ceny silové elektřiny na burze, podobně jako u ceny za použití sítí přenosové soustavy. V roce 2020 cena za použití distribuční sítě meziročně vzrostla na hladině VVN o 5,4 % a na hladině VN o 9,1 %. Podobně jako v případě přenosové soustavy je nárůst zejména v roce 2019 výsledkem růstu ceny silové elektřiny na burze za období, které vstupuje do výpočtu ceny silové elektřiny na pokrytí ztrát. Vývoj obou uvedených složek ceny zajišťování distribuce elektřiny v letech 2011-2020 je uveden v grafu č. 2.

Graf č. 2 – Vývoj ceny za rezervovanou kapacitu a použití sítí distribučních soustav VN a VVN

Zdroj: ERÚ

Na hladině nízkého napětí (NN) (zákaznické kategorie domácnosti a maloodběratel – podnikatel) jsou regulované ceny stanovovány složitějším způsobem pro větší množství distribučních sazeb. Cena zajišťování distribuce elektřiny na hladině NN se skládá z ceny za příkon podle jmenovité proudové hodnoty hlavního jističe před elektroměrem a z ceny

za distribuované množství elektřiny.

Meziroční změny u jednotlivých cen zajišťování distribuce elektřiny pro rok 2019 na hladině NN se liší podle sjednané distribuční sazby a pro účely meziročního srovnání je tedy nutné používat průměrné hodnoty. V průměru vzrostla cena zajišťování distribuce elektřiny na hladině NN

meziročně o 4,2 %, což mělo po zahrnutí ostatních regulovaných cen vliv na nárůst průměrné regulované složky ceny související s dodávkou elektřiny na hladině NN meziročně o 2,07 %. Pro rok 2020 vzrostla cena distribuce o 2,6 %, což vedlo k meziročnímu růstu regulovaných cen o 1,5 %. Výraznější vliv na nárůst ceny měly opět investice do distribučních soustav.

Cena za činnosti operátora trhu v elektroenergetice vzrostla pro rok 2019 meziročně o 28,3 % na 6,93 Kč/odběrné místo/měsíc. Hlavním důvodem byl nárůst nákladů na činnost související s administrací a výplatou podpory z podporovaných zdrojů energie, která je spolu s činnostmi související se zúčtováním odchylek zahrnuta v ceně za činnosti operátora trhu v elektroenergetice. Pro rok 2020 naopak tato cena klesla o 26,7 % na 5,08 Kč/odběrné místo/měsíc. Výše poplatku na činnosti ERÚ, který je součástí ceny za činnosti operátora trhu, se nezměnila a činí 2,39 Kč/odběrné místo/měsíc.

3.1.4 Bezpečná a spolehlivá regulace

V odvětví elektroenergetiky byl rok 2019 čtvrtým rokem prodlouženého IV. regulačního období. Standardním způsobem je aplikována metodika regulace uvedená v Zásadách cenové regulace pro období 2016-2018 pro odvětví elektroenergetiky, plynárenství a pro činnosti operátora trhu v elektroenergetice a plynárenství s prodlouženou účinností do 31. prosince 2020. V odvětví elektroenergetiky byla vydána tři cenová rozhodnutí pro rok 2020, která byla stanovena v souladu s uvedenou metodikou.

V zájmu bezpečné, spolehlivé a transparentní regulace připravil v roce 2019 Úřad návrh Zásad cenové regulace pro regulační období 2021-2025 pro odvětví elektroenergetiky, plynárenství, pro činnosti operátora trhu v elektroenergetice a plynárenství a pro povinně vykupující. K tomuto dokumentu dne 30. srpna 2019 zahájil veřejnou konzultaci. Při zpracování návrhu „Zásad“, kladl Úřad důraz na vytvoření funkční a systémově správné metodiky absentující individuální modifikace a postupoval tak, aby pravidla pro V. regulační období byla jednoduchá a zároveň zůstala zachována spravedlnost a stabilita, aby zákazník hradil přiměřenou cenu za službu odpovídající kvalitě, kterou dostává, a zároveň provozovatel soustavy obdržel takové výnosy, které umožní kvalitu poskytovaných služeb zachovat a přiměřeně rozvíjet. Zároveň návrh respektuje dynamičnost prostředí a umožňuje pružnou reakci na změny v průběhu regulačního období.

Investice do budoucnosti naší elektroenergetické infrastruktury jsou hlavním příčinou pozvolného růstu regulovaných cen. ERÚ dohlíží na jejich účelnost.

V oblasti kvality dodávek elektřiny byla činnost Úřadu zaměřena zejména na sledování dosahované úrovně kvality dodávek elektřiny a dodržování standardů kvality předepsaných vyhláškou č. 540/2005 Sb., o kvalitě dodávek elektřiny a souvisejících služeb v elektroenergetice, ve znění pozdějších předpisů. Úroveň kvality dodávek v distribučních soustavách je měřena ukazateli nepřetržitosti dodávek elektřiny podle § 21 výše uvedené vyhlášky. Vyhláškou jsou definovány základní ukazatele nepřetržitosti, a to průměrný počet přerušení distribuce elektřiny u zákazníků v hodnoceném období (SAIFI), průměrná souhrnná doba trvání přerušení distribuce elektřiny u zákazníků v hodnoceném období (SAIDI) a průměrná doba trvání jednoho přerušení distribuce elektřiny u zákazníků v hodnoceném období (CAIDI). Výsledky sledování ukazatelů nepřetržitosti za rok 2019 jsou uvedeny v tabulce č. 1.

Tabulka č. 1 – Ukazatele nepřetržitosti distribuce elektřiny v roce 2019

Ukazatel*	ČEZ Distribuce	E.ON Distribuce	PRE distribuce	ČR
SAIFI [přerušení/rok]	2,90	1,97	0,36	2,32
SAIDI [min/rok]	348,52	281,20	29,61	288,73
CAIDI [min]	120,35	142,48	81,87	124,38

Zdroj: ERÚ, *) systémové ukazatele, které zahrnují veškeré kategorie přerušení podle přílohy č. 4 k vyhlášce č. 540/2005 Sb.

3.1.5 Sledování rovnováhy mezi nabídkou a poptávkou

Úřad vydal v roce 2019 celkem pět zpráv o provozu elektrizační soustavy. Jedná se o čtvrtletní zprávy za IV. čtvrtletí roku 2018, I., II. a III. čtvrtletí roku 2019 a dále o roční zprávu za rok 2018. Obsahem těchto zpráv jsou ryze technické údaje, jako je např. objem výroby elektřiny s rozdělením na jednotlivé technologie či paliva, spotřeba elektřiny s dělením na kategorie odběru či odvětví, přeshraniční toky, instalované výkony a další statistické ukazatele. Novinkou jsou např. tarifní statistiky včetně jejich vývoje za posledních 10 let. Jednou z kapitol roční zprávy je také kvalita dodávek elektřiny, která vyhodnocuje nepřetržitost dodávek elektřiny a jejíž údaje vstupují do regulačního mechanismu.

3.1.6 Přeshraniční otázky

Úřad dlouhodobě rozvíjí vztahy s regulátory zemí V4. V segmentu elektroenergetiky lze za rok 2019 konkrétně jmenovat účast na projektu, jehož cílem je zajistit propojení denních trhů ČR, Maďarska, Slovenska, Rumunska a Polska se zeměmi, které se účastní projektu Multi Regional Coupling (MRC). Propojením má dojít ke zjednodušení přeshraničního obchodování s elektřinou a větší likviditě na trhu s elektřinou.

3.1.7 Implementace síťových kódů a pokynů

Rozvojem decentralní výroby elektřiny vyvolává nové nároky zejména na distribuční síť, a Úřad proto věnuje zvýšenou pozornost jejich připravenosti na očekávané změny

v energetice. Samovýroba elektřiny v malých řádově kilowattových zdrojích, rozvoj využívání akumulčních zařízení (baterií) v domácnostech, aktivní účast zákazníků na trhu (dodávka elektřiny z vlastní samovýroby do soustavy a nabízení podpůrných služeb) a další, vyžaduje, aby byly sítě správně a dostatečně kapacitně dimenzované a optimálně řízené. K tomu by mělo přispět zavádění digitálních technologií v oblasti řízení sítí, zavádění digitálních dálkově ovládaných zařízení měřících spotřebu elektřiny u zákazníků na nejnižších napěťových hladinách, nových požadavků na formát a strukturu dat vyměňovaných mezi účastníky trhu, nových požadavků na připojení a řízení výrobních zdrojů atd.

Na národní úrovni Úřad jednal s provozovateli soustav při tvorbě a schvalování změn Pravidel provozování přenosové soustavy nebo Pravidel provozování distribuční soustavy. Řada těchto změn byla vyvolána převážně novými podmínkami pro připojení výroby a spotřeby, vyplývající ze síťových kodexů a rámcových pokynů. Dále probíhala jednání s účastníky trhu v souvislosti s úpravou vyhlášky č. 540/2005 Sb., o kvalitě dodávek elektřiny a souvisejících služeb v elektroenergetice, a vyhlášky č. 408/2015 Sb., o Pravidlech trhu s elektřinou. Rovněž probíhala jednání s provozovateli distribučních soustav v důsledku přehodnocení a přenastavení stávajících parametrů kvality dodávek elektřiny, které přispívají prostřednictvím bonusů a malusů k motivaci provozovatelů distribučních soustav investovat a rozvíjet elektrizační síť a zavádět nové technologie. Za zmínku rozhodně stojí zlepšení komunikace s provozovateli distribučních soustav na lokální úrovni a částečně došlo ke kultivaci trhu, na kterém působí lokální provozovatelé distribučních soustav.

Stále větší význam mají síťové kodexy a rámcové pokyny přijaté na evropské úrovni jako nařízení Evropské komise a metodologie pro jejich implementaci. Síťové kodexy a rámcové pokyny jsou děleny do tří skupin:

- Připojení:
 - nařízení Komise (EU) 2016/631 ze dne 14. dubna 2016, kterým se stanoví kodex sítě pro požadavky na připojení výroben k elektrizační soustavě (text s významem pro EHP),
 - nařízení Komise (EU) 2016/1388 ze dne 17. srpna 2016, kterým se stanoví kodex sítě pro připojení spotřeby (text s významem pro EHP), a
 - nařízení Komise (EU) 2016/1447 ze dne 26. srpna 2016, kterým se stanoví kodex sítě pro požadavky na připojení vysokonapěťových stejnosměrných soustav a nesynchronních výrobních modulů se stejnosměrným připojením k elektrizační soustavě (text s významem pro EHP);
- Provoz:
 - nařízení Komise (EU) 2017/1485 ze dne 2. srpna 2017, kterým se stanoví rámcový pokyn pro provoz elektroenergetických přenosových soustav (text s významem pro EHP), a

- nařízení Komise (EU) 2017/2196 ze dne 24. listopadu 2017, kterým se stanoví kodex sítě pro obranu a obnovu elektrizační soustavy (text s významem pro EHP);
- Obchod:
 - nařízení Komise (EU) 2015/1222 ze dne 24. července 2015, kterým se stanoví rámcový pokyn pro přidělování kapacity a řízení přetížení (text s významem pro EHP),
 - nařízení Komise (EU) 2016/1719 ze dne 26. září 2016, kterým se stanoví rámcový pokyn pro přidělování kapacity na dlouhodobém trhu (text s významem pro EHP),
 - nařízení Komise (EU) 2017/2195 ze dne 23. listopadu 2017, kterým se stanoví rámcový pokyn pro obchodní zajišťování výkonové rovnováhy v elektroenergetice (text s významem pro EHP).

Implementace výše uvedených síťových kodexů a rámcových pokynů probíhá na několika úrovních, a to na úrovni celounijní, národní a regionální. V případě připojovacích síťových kodexů bylo navázáno na práci z předešlých let. Plnění požadavků příslušných síťových kodexů probíhalo v roce 2019 na národní i mezinárodní úrovni. Na národní úrovni probíhaly práce a diskuze v expertních pracovních skupinách (ať už zřízených ERÚ ve spolupráci s MPO, nebo fungujících pod záštitou provozovatelů distribučních soustav). Požadavky, které kladou jednotlivé síťové kodexy na připojení výroben elektřiny, spotřeby připojené k přenosové soustavě a vysokonapěťové stejnosměrné soustavy byly transformovány (stanoveny) v rámci provozních dokumentů (Pravidla provozování přenosové soustavy a Pravidla provozování distribuční soustavy).

S ohledem na složitost a náročnost celého procesu bylo nutné provést implementaci ve dvou fázích, kdy nejdříve byly stanoveny požadavky na úrovni přenosové soustavy a následně byly stanoveny požadavky pro úroveň distribučních soustav. Tento postup byl zvolen z důvodu zajištění kontinuity a systémové provázanosti, jelikož se jedná o požadavky, které mají zásadní dopad na provoz sítí a výrobních zařízení. Již dnes je nepochybné, že tyto požadavky budou znamenat zásadní investice na straně připojovaných subjektů. Nicméně lze očekávat, že takové investice vyvolají změny na poli vývoje výrobních a spotřebních zařízení a technologií.

V případě provozních nařízení probíhala implementace opět na dvou úrovních, a to na úrovni národní a nadnárodní. V případě národní implementace byly práce v roce 2019 soustředěny na tvorbu a přijetí metodik, které jsou dle příslušného nařízení ryze národního charakteru. Jedná se především o metodiky vyplývající z nařízení č. 2017/2196 – obrana a obnova soustavy. Tyto metodiky stanovují základní postupy v případě obrany soustavy před rozsáhlými poruchami a obnovení napájení po takových poruchách.

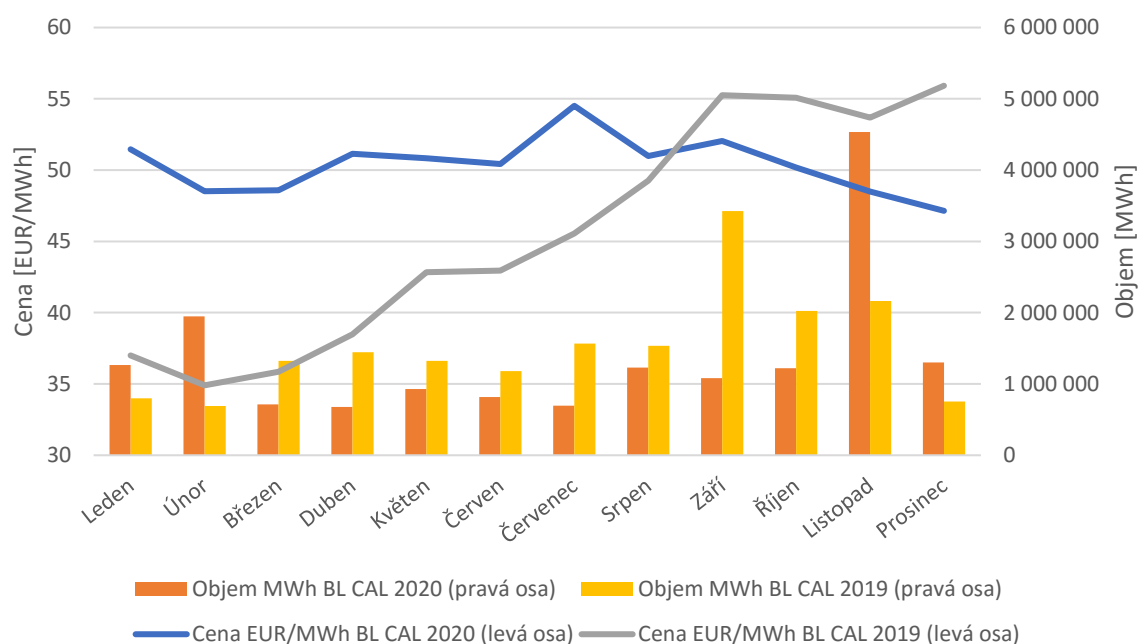
U nařízení (EU) 2017/2195 – obchodní zajišťování výkonové rovnováhy pro řešení stavů nerovnováhy, byly hlavní diskuze vedeny okolo tvorby platform pro výměnu regulační energie a odchylek, které představují centrální (celoevropské) řešení pro nákup regulační energie. Implementační projekt TERRE bude sloužit pro výměnu regulační energie ze záloh pro náhradu, a provozovatel české přenosové soustavy společnost ČEPS je jeho členem od listopadu 2019. Projekt sdružuje provozovatele přenosových soustav ze 14 evropských zemí (ke spuštění platformy došlo úspěšně v lednu 2020). Implementační projekt MARI je projektem evropské platformy pro výměnu regulační energie ze záloh pro regulaci výkonové rovnováhy s manuální aktivací (mFRR). Spuštění platformy dle nařízení se očekává ve třetím čtvrtletí 2022. Implementační projekt PICASSO je projektem evropské platformy pro výměnu regulační energie ze záloh pro regulaci výkonové rovnováhy s automatickou aktivací (aFRR). Spuštění platformy dle nařízení se plánuje ve třetím čtvrtletí 2022. Implementační projekt IGCC je projektem evropské platformy pro proces vzájemné výměny systémových odchylek (IN). Projekt IGCC slouží k výměně systémových odchylek v reálném čase s využitím použitím přeshraniční přenosové kapacity zbylé po skončení vnitrodenního obchodování s elektřinou. Jedná se o projekt, který byl založen již v roce 2011 a nařízením dochází k jeho pevnému ukotvení mezi nástroji pro obchodní zajišťování výkonové rovnováhy.

3.2 Konkurence a fungování trhu

3.2.1 Velkoobchodní trhy

Na velkoobchodní úrovni je elektřina v České republice obchodována prostřednictvím Evropské energetické burzy EEX (dříve energetická burza PXE), bilaterálních obchodů a krátkodobých trhů organizovaných OTE. V roce 2019 bylo přes EEX (jak přímo přes obchodní platformu, tak pouze clearované OTC transakce) pro český trh v dlouhodobém časovém horizontu zobchodováno celkem 30,4 TWh elektřiny (- 48 % oproti předchozímu roku). Z tohoto objemu bylo 16,4 TWh s vypořádáním v roce 2020. Graf č. 3 srovnává objem a ceny produktů BL CAL 2019 obchodovaných na EEX v roce 2018 a stejné statistiky produktu BL CAL 2020 obchodovaných v roce 2019.

Graf č. 3 – Srovnání ročních produktů futures BL CAL 2019 a BL CAL 2020

Zdroj: PXE, a. s.

Krátkodobé obchodování probíhá prostřednictvím organizovaných trhů (denní, vnitrodenní, vyrovnávací a blokový trh) OTE nebo prostřednictvím burzovně neregistrovaných bilaterálních obchodů. Na denním trhu bylo v roce 2019 zobchodováno 21 712 GWh, a dále prostřednictvím dvoustranných smluv evidovaných v systému operátora trhu mezi účastníky trhu bylo zobchodováno celkem 75 396 GWh. Na blokovém trhu bylo zobchodováno 5 GWh a na vnitrodenním trhu celkem 670 GWh elektřiny. Zde došlo k významnému nárůstu oproti roku 2018 z důvodu propojení organizovaného vnitrodenního trhu s elektřinou v ČR s ostatními zeměmi EU (SIDC, dříve také známé pod zkratkou XBID).

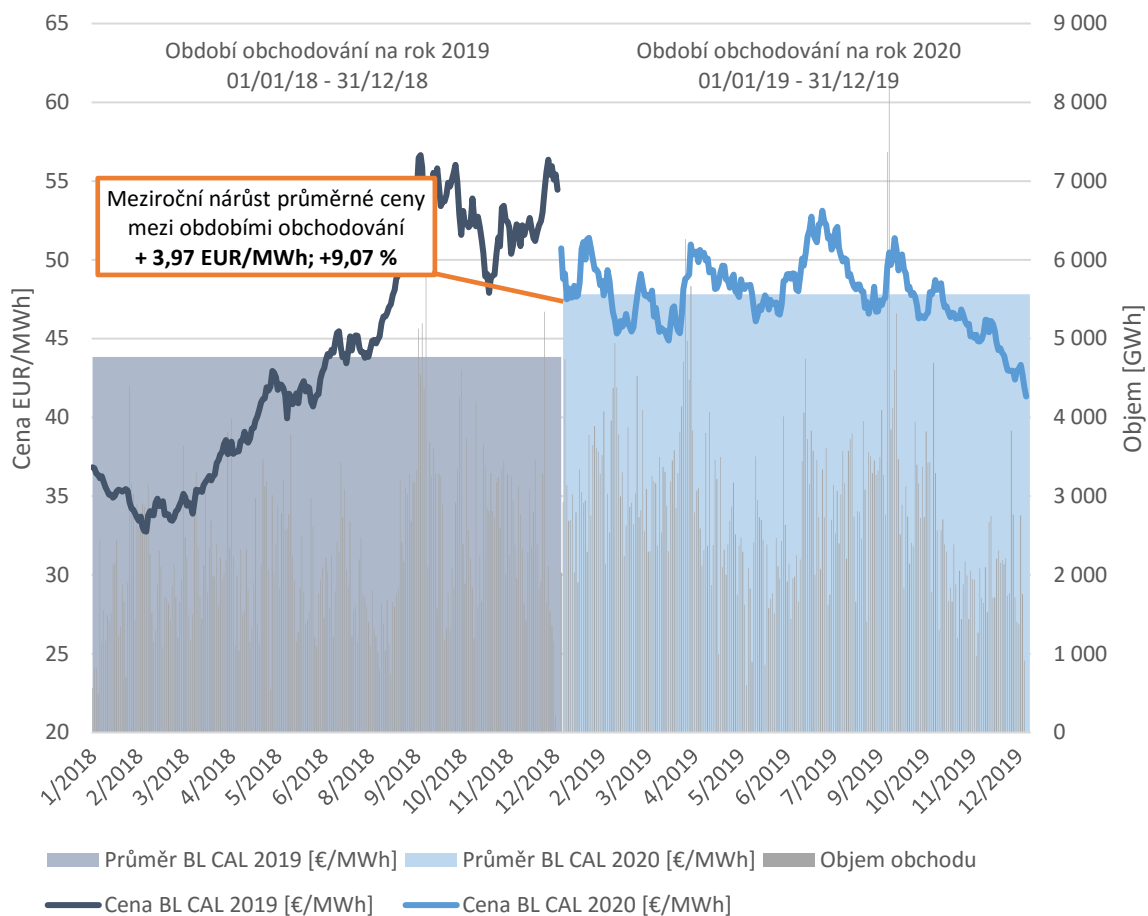
Tabulka č. 2 – Ukazatelé velkoobchodního trhu s elektřinou

Indikátory velkoobchodního trhu s elektřinou	2016	2017	2018	2019
Výroba elektřiny	83 302 GWh	87 038 GWh	88 000 GWh	86 989 GWh
Účastníci krátkodobých trhů s elektřinou	105	106	113	121
Celková spotřeba	72 418 GWh	73 818 GWh	73 941 GWh	73 931 GWh
Importované množství	8 608 GWh	10 388 GWh	10 431 GWh	10 955 GWh
Exportované množství	19 447 GWh	23 576 GWh	24 310 GWh	23 622 GWh
Počet obchodníků aktivních na velkoobchodním trhu	328	357	378	397
Objem zobchodovaný na krátkodobých trzích s elektřinou	132 033 GWh	135471 GWh	132 392 GWh	120 667 GWh
Celkový zobchodovaný objem	160 603 GWh	152 599 GWh	163 097 GWh	148 573 GWh
Vážený průměr cen na denním trhu	31,18	37,00	46,81	40,80

Zdroj: OTE, a.s., PXE, a.s., ERÚ

Pro český trh je rozhodujícím velkoobchodním trhem Německo, a to z důvodu násobně vyšší likvidity na tamějším dlouhodobém trhu. Graf č. 4 zobrazuje ceny elektřiny ročních produktů na burze EEX v EUR/MWh s dodávkou v německo-lucemburské obchodní zóně, včetně objemů obchodů v letech 2018 a 2019 s nákupem elektřiny na roky 2019 a 2020. Cena základního pásma ročního produktu postupně vystoupala k hodnotě přes 50 EUR/MWh, a v jejíž těsné blízkosti oscilovala v průběhu celého sledovaného období v roce 2019. Rostoucí cena silové elektřiny se projevila i ve zvýšení regulované ceny za použití sítí přenosové soustavy a distribučních soustav.

Graf č. 4 – Ceny elektřiny na burze EEX v EUR/MWh

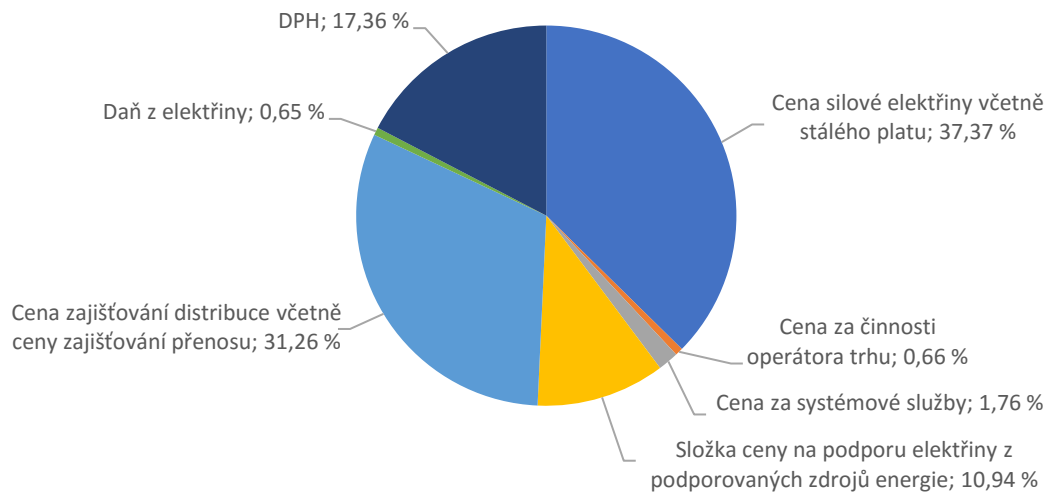
Zdroj: EEX

3.2.2 Maloobchodní trhy

3.2.2.1 Sledování úrovně cen, úrovně transparentnosti, úrovně a účinnosti otevřenosti trhu a hospodářské soutěže

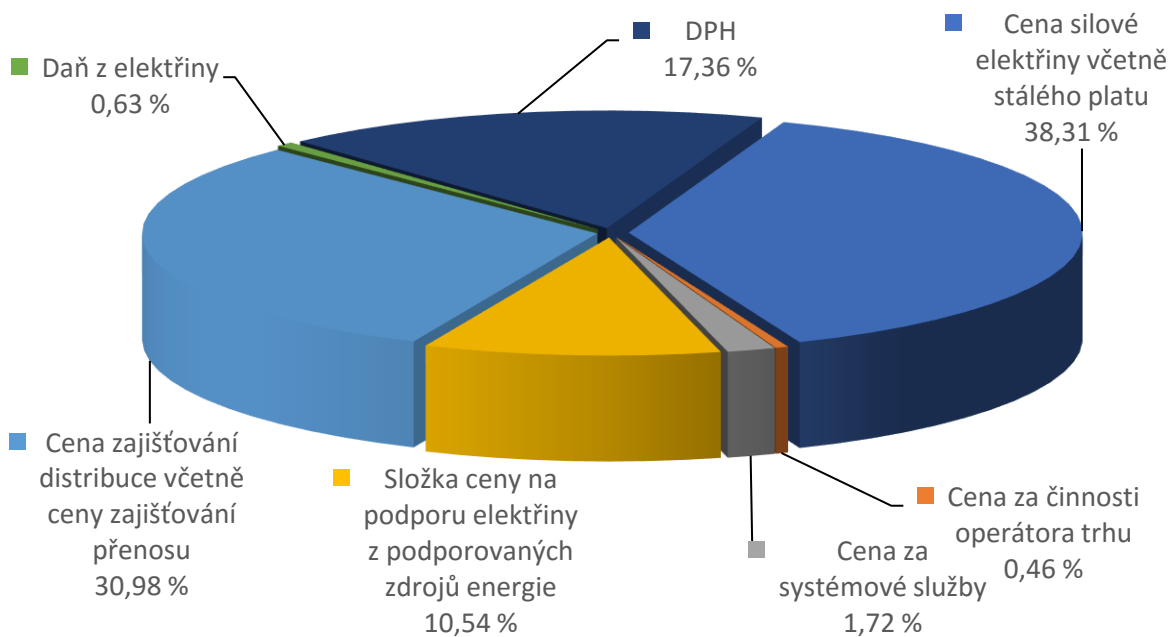
Celkovou cenu dodávky elektřiny pro odběratele na hladině nízkého napětí tvoří cena služby distribuční soustavy a cena silové elektřiny. Cena silové elektřiny není regulována a její výši stanovuje zákazníkem zvolený dodavatel. Cenu služby distribuční soustavy stanovuje Úřad závaznými cenovými rozhodnutími. Ceny za systémové služby, složky ceny na podporu elektřiny z podporovaných zdrojů energie a ceny za činnosti operátora trhu jsou stanoveny v jednotné výši pro všechny konečné zákazníky v ČR bez ohledu na místo připojení nebo zvoleného dodavatele. Cena zajišťování distribuce elektřiny se odvíjí od místa připojení, tj. podle příslušné distribuční soustavy, do které je odběrné místo připojeno. Zákazník na hladině nízkého napětí však může změnit distribuční sazbu při splnění podmínek pro její přiznání, popř. může ovlivnit stálou složku regulované platby za zajišťování distribuce elektřiny změnou velikosti hlavního jističe před elektroměrem. Podíl jednotlivých složek výsledné ceny dodávky elektřiny pro domácnosti pro rok 2019 znázorňuje graf č. 5 (podíly jsou uvedeny včetně daně z přidané hodnoty a daně z elektřiny).

Graf č. 5 – Podíl složek ceny za dodávku elektřiny pro domácnosti v roce 2019

Zdroj: ERÚ

Graf č. 6 – Odhadovaný podíl složek ceny za dodávku elektřiny pro domácnosti pro rok 2020

Zdroj: ERÚ

Obchodníci jsou povinni poskytovat provozovateli distribuční soustavy identifikační údaje o zákaznících, jimž dodávají elektřinu na základě smlouvy o sdružených službách dodávky elektřiny. Povinností obchodníka s elektřinou je propagovat energetické služby a jejich nabídky. Obchodník s elektřinou má právo na informace od operátora trhu, které potřebuje k vyúčtování dodávek elektřiny zákazníkům, jejichž odběrné místo je u operátora trhu registrováno.

V energetickém zákoně je v § 17c upravena spolupráce ERÚ s Úřadem pro ochranu hospodářské soutěže (ÚOHS). Podle tohoto paragrafu Úřad informuje ÚOHS o jednáních účastníků trhu, o nichž lze mít důvodně za to, že narušují nebo omezují hospodářskou soutěž nebo k takovému omezení nebo narušení vedou, o uplatňování omezujících nebo nepřiměřených podmínek ve smlouvách na trhu s elektřinou a o způsobech tvorby cen elektřiny pro domácnosti.

Úřad provádí průběžný monitoring a šetření týkající se fungování trhu s elektřinou za účelem

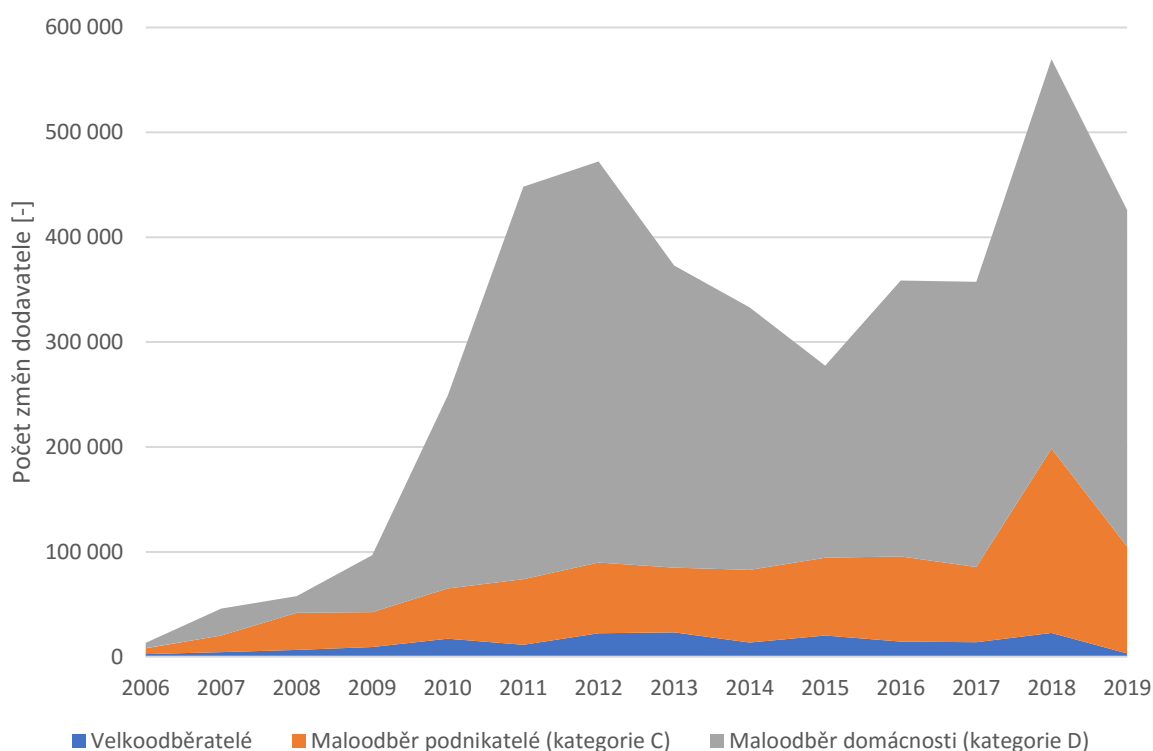
zjištění, zda na trhu existuje účinná hospodářská soutěž. Na základě monitoringu prováděného v roce 2019 Úřad konstatuje, že na trhu s elektřinou existuje účinná hospodářská soutěž a podmínky pro fungování liberalizovaného trhu jsou nastaveny správně. Každý zákazník má právo vybrat si takového dodavatele, který bude nejlépe vyhovovat jeho požadavkům. Konkurenční tlak na dodavatele proto není tak silný, a řada dodavatelů tak může nabízet své služby za vyšší ceny, protože ty jsou jejich zákazníky akceptovány.

Ke konci roku bylo na maloobchodním trhu s elektřinou celkem 83 dodavatelů, kteří jsou subjekty zúčtování. Dodavatelé energií využívají k oslovování zákazníků řadu nástrojů, jako je například podomní prodej, účast v hromadných elektronických aukcích nebo akvizice slabších konkurentů. Jeden z nástrojů pro podporu maloobchodního trhu s elektřinou nabízí Úřad formou kalkulátoru porovnání dodavatelů elektřiny, na kterém lze zjistit aktuální nabídky jednotlivých dodavatelů elektřiny. Možnost uvedení své nabídky v kalkulátoru má každý držitel licence na obchod s elektřinou, který Úřadu zašle jeho veřejnou a dohledatelnou nabídku k zahrnutí do kalkulátoru. Poskytování dat a provozování kalkulátoru funguje na dobrovolné bázi.

V roce 2019 změnilo dodavatele elektřiny cca 450 tis. zákazníků, což představuje meziroční pokles o 21 % v porovnání s rekordními hodnotami za rok 2018. Výrazně se lišila skladba uskutečněných změn dodavatele z pohledu kategorií zákazníků. V segmentu velkoodběratelů došlo k meziročnímu poklesu počtu převodů odběrných míst k jinému dodavateli o 86,3 %, v segmentu maloobtěru podnikatelů pak k poklesu počtu změn dodavatele elektřiny o 42,1 %. V segmentu domácností došlo k meziročnímu poklesu počtu změn dodavatele elektřiny o 13,6 %. Meziroční změny v jednotlivých kategoriích mají pouze ilustrační charakter, protože došlo ke změně ve vykazování na straně operátora trhu a meziročně stoupl počet případů, kde nebyla uvedena kategorie odběratelů.

Průběžně monitorujeme hospodářskou soutěž na energetických trzích. Díky tomu můžeme konstatovat, že na maloobchodních trzích existuje účinná konkurence. Nasvědčuje tomu například stabilní růst počtu dodavatelů. Naopak jen menšina zákazníků aktivně hledá nejlepší nabídku na trhu. Bývalý monopolisté tak mají po více než dekádě od liberalizace trhu, stále největší podíl na trhu.

Graf č. 7 – Roční změny dodavatele elektřiny u hlavních kategorií zákazníků

Zdroj: OTE, a.s., úprava ERÚ

Tabulky č. 3 a č. 4 níže obsahují vývoj dalších relevantních indikátorů v čase. Pozitivně lze hodnotit zejména to, že za poslední čtyři roky narostl počet aktivních dodavatelů téměř o třetinu. Dynamika změny dodavatele naproti tomu nedoznala větších změn. Stejně tak úroveň koncentrace trhu zůstává stejná.

Tabulka č. 3 - Vybrané ukazatele maloobchodního trhu s elektřinou - domácnosti

Indikátory maloobchodního trhu (domácnosti)	2016	2017	2018	2019
Spotřeba elektřiny [GWh]	14 819,10	15 211,30	15 049,50	15 256,80
Počet zákazníků odbírajících elektřinu	5 170 861	5 213 261	5 251 142	5 282 898*
Počet registrovaných dodavatelů elektřiny	380	388	399	411
Počet aktivních dodavatelů elektřiny	61	68	79	83
Tržní podíl tří největších dodavatelů podle odběrných míst [%]	n-a	n-a	n-a	69,5

Počet maloobchodních dodavatelů s podílem zákazníků > 5 %	5	5	5	5
Podíl domácností, které změnil dodavatele [%]	5,09	5,22	7,07	6,07
Doba stanovená pro provedení změny dodavatele dle vyhlášky o pravidlech trhu	10 pracovních dnů	10 pracovních dnů	10 pracovních dnů	10 pracovních dnů
Vývoj cen elektrické energie pro průměrného zákazníka [CZK/MWh]	1 458	1 465	1 456	1 618

*) Počet odběrných míst za rok 2019 není konečný, neobsahuje odběrná místa v lokálních distribučních soustavách. Zdroj: OTE, a.s., ERÚ

Tabulka č. 4 - Vybrané ukazatele maloobchodního trhu s elektřinou – podnikatelé

Indikátory maloobchodního trhu (mimo domácnosti)	2016	2017	2018	2019
Spotřeba elektřiny [GWh]	39 251,10	40 102,60	40 588,40	40 177,60
Počet zákazníků odebírajících elektřinu	788 928	781 837	786 649	773 106*
Počet registrovaných dodavatelů	380	388	399	411
Počet aktivních dodavatelů	61	68	79	83
Počet maloobchodních dodavatelů s podílem zákazníků > 5 %	5	5	5	5
Podíl zákazníků, kteří změnil dodavatele [%]	10,32	9,18	22,36	13,17
Doba stanovená pro provedení změny dodavatele dle vyhlášky o pravidlech trhu	10 pracovních dnů	10 pracovních dnů	10 pracovních dnů	10 pracovních dnů
Zákazníci s regulovanými tarify	0	0	0	0

*) Počet odběrných míst za rok 2019 není konečný, neobsahuje odběrná místa v lokálních distribučních soustavách. Zdroj: ERÚ, OTE, a.s.

3.2.2.2 Ochrana spotřebitele a řešení sporů

V roce 2019 pokračoval ERÚ v aktivitách směřujících k právnímu řešení problematiky zprostředkování smluv o sdružených službách dodávky elektřiny. V tomto roce vrcholily práce spojené s novelou energetického zákona v části týkající se ochrany spotřebitele a nově také právní úpravy zprostředkování v energetických odvětvích. Současně Úřad společně s MPO a Českou obchodní inspekcí (ČOI) veřejně a formou účasti v pracovní skupině podpořil snahu dodavatelů v rámci samoregulace posílit ochranu zákazníků v postavení spotřebitele za účelem posílení ochrany těchto zákazníků. V průběhu roku 2019 pokračovala intenzivní spolupráce ERÚ s ostatními orgány státní správy a samosprávy při řešení podnětů spotřebitelů týkajících se činnosti subjektů podnikajících mimo režim energetického zákona, které nabízejí spotřebitelům zprostředkování uzavírání smluv, jejichž předmětem je dodávka elektřiny, a to na základě výsledků výběrových řízení nebo aukcí.

ERÚ se s vědomím významu prevence pro ochranu spotřebitele, zejména pak do doby přijetí nové právní úpravy zprostředkování v energetických odvětvích, intenzivně věnoval právě prevenci. ERÚ navázal spolupráci s organizacemi a orgány, které mají ke spotřebitelům nejbližší. Jedná se zejména o řadu spotřebitelských organizací, občanské poradny a také orgány samospráv. Vedle těchto aktivit ERÚ ve své činnosti v oblasti ochrany spotřebitele každodenně řešil všední problémy běžných spotřebitelů při vyřizování neformálních podnětů. Díky této poradenské a informační činnosti byla a řada stížností zákazníků vyřešena bezkonfliktně a bez nutnosti sporného řízení. Některá jednání dodavatelů, která byla předmětem stížností, jsou dále řešena při kontrolní činnosti Úřadu pro podezření z porušení energetického zákona nebo zákona o ochraně spotřebitele.

[Desatero obrany před šmejdů v energetice, které jsme zveřejnili na svých webových stránkách, stále představuje aktuální dokument pro pomoc spotřebitelům při uzavírání smluv v energetice. Desatero využíváme i v rámci kampaně pro podporu samoregulace dodavatelů pod hlavičkou Svazu obchodu a cestovního ruchu s názvem „Deklarace účastníků trhu s elektřinou a plynem na ochranu spotřebitelů“, kterou jsme přivítali a zaštiťujeme semináře na související témata. Desatero dále aktivně prezentujeme při přednáškách týkajících se obrany proti energetickým šmejdům napříč ČR.](#)

ERÚ má pravomoc rozhodovat tzv. spotřebitelské spory. Jedná o případy, kde je na žádost spotřebitele elektřiny, plynu nebo tepla nebo podnikající fyzické osoby rozhodnut jeho spor s držitelem licence. Spotřebitelské spory se týkaly splnění povinnosti ze smluv o dodávce nebo distribuci elektřiny nebo plynu a dále otázky existence právního vztahu, zejména v případě odstoupení od smlouvy. Typickým případem bylo nesplnění povinnosti řádně vyúčtovat dodávky elektřiny nebo plynu. V roce 2019 Úřad projednal 72 spotřebitelských sporů, z nichž v roce 2019 bylo celkem 33 pravomocně ukončeno.

V roce 2019 jsme projednali 72 spotřebitelských sporů, z nichž 33 bylo pravomocně ukončeno.

Dokončena byla i další šetření týkající se nedodržení úředně stanovené ceny obchodníkem v rámci vystavených vyúčtování sdružených služeb dodávky elektřiny zákazníkům.

4 Trh s plynem

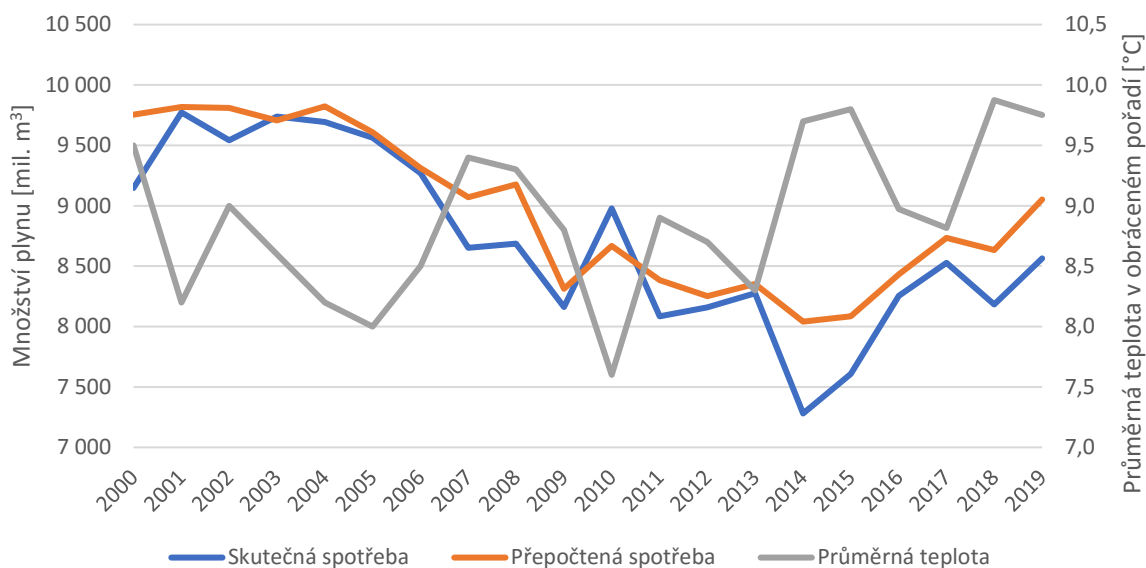
Celková roční spotřeba zemního plynu v ČR dosáhla v roce 2019 hodnoty 8 565 mil. m³ tj. 91 398 GWh (průměrná hodnota spalného tepla dosahovala v ČR 10,67 kWh/m³). Proti roku 2018 došlo ke zvýšení skutečné spotřeby o 4,7 %. Průměrná roční teplota činila 9,8 °C s odchylkou +1,8 °C od dlouhodobého teplotního normálu a -0,1 °C od roku 2018. Rok 2019 se stal po roce 2018 druhým nejteplejším rokem za posledních třicet let. Podíl spotřeby v topném období představoval cca 68 % souhrnné roční spotřeby. Nejnížší měsíční spotřeba byla naměřena v červnu (378 mil. m³ tj. 4 027 GWh) a naopak nejvyšší v lednu (1 284 mil. m³ tj. 13 725 GWh).

Nárůst ve spotřebě proti stejnému období roku 2018 byl zaznamenán převážně ve II. a III. čtvrtletí. Přepočtem na podmínky dlouhodobého teplotního normálu za pomoci teplotních gradientů dosáhla spotřeba zemního plynu v roce 2019 hodnoty 9 052 mil. m³ tj. 96 600 GWh s meziročním nárůstem 4,8 %.

Další zajímavé informace jsou k nalezení na webu ERÚ, kde každé čtvrtletí zveřejňujeme [detailní statistiky o spotřebě plynu](#).

Spotřeba zemního plynu v ČR za posledních 13 let nepřekonal hranici 9 mld. m³ (96 TWh), která nebyla na přelomu tisíciletí nikterak neobvyklá. Spotřeba zemního plynu v ČR je pod silným vlivem průběhu dosažených atmosférických teplot, které jsou v důsledku klimatických změn nad dlouhodobým normálem. Výjimkou byl pouze rok 2010, kdy byla naměřena i největší spotřeba za posledních deset let. Naopak nejnížší spotřeba byla zaznamenána v roce 2014. Rozdíl mezi největší spotřebou v roce 2010 a nejnížší spotřebou v roce 2014 byl cca 1,7 mld. m³ (17,7 TWh). Největším propadem ve spotřebě, a to o 12 %, byl právě rok 2014 s celkovou spotřebou 7,3 mld. m³ (77,4 TWh), což byla vůbec nejnížší spotřeba plynu od roku 1995. V roce 2019 byla dosažena téměř stejná skutečná spotřeba zemního plynu jako v roce 2017, avšak při výrazně vyšší naměřené teplotě (+1 °C).

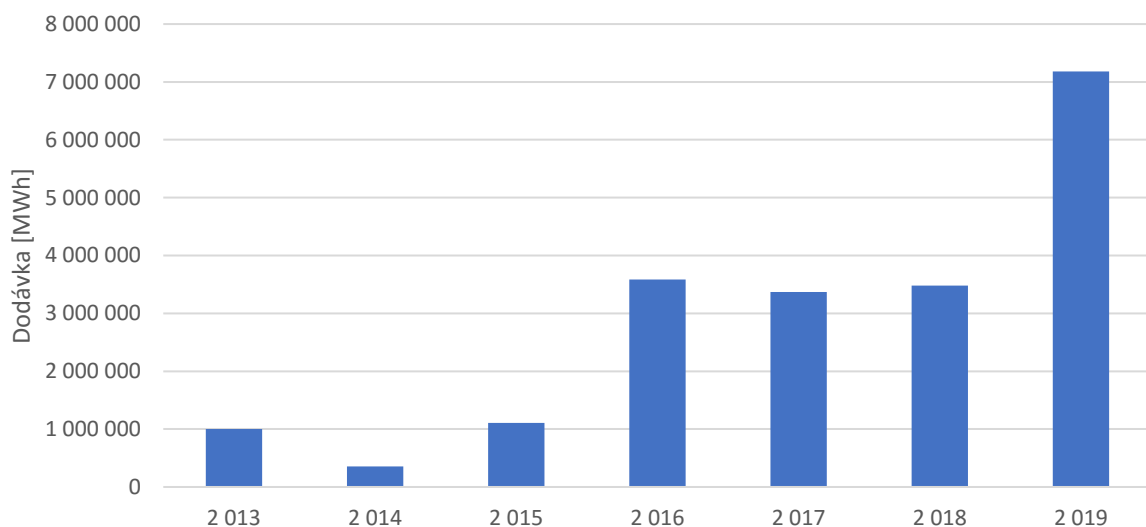
Graf č. 8 – Celkové vyhodnocení spotřeby plynu v ČR v letech 2000–2019 (s uvedením přepočtu na podmínky dlouhodobého teplotního normálu)

Zdroj: ERÚ

Dlouhodobý pokles spotřeby zemního plynu je v posledních letech mírně vyrovnáván spotřebou zemního plynu na výrobu elektřiny a v malé míře dodávkou plynu do CNG stanic. Paroplynová elektrárna Počeradý, která se stává stále významnějším prvkem plynárenské soustavy, byla v roce 2019 provozována takřka nepřetržitě. Tento nárůst výroby elektrické energie byl dán příznivějšími podmínkami pro ekonomiku provozu, neboť došlo k výraznému poklesu ceny plynu na trhu. Spotřeba elektrárny Počeradý se meziročně zvýšila o 106 % na celkových 7 182 GWh plynu. Zvýšená výroba elektřiny z plynu se promítla do rostoucí křivky zobchodovaného množství na spotových trzích, jak je popsáno níže.

Graf č. 9 – Paroplynová elektrárna Počeradý – dodávka zemního plynu přes předávací měřicí místo Bečov 2013-2019

Zdroj: ERÚ

4.1 Regulace sítí

V roce 2019 došlo ke změně metodiky, na jejímž základě jsou stanovovány ceny za přepravu na jednotlivých vstupních a výstupních bodech přepravní soustavy. V souladu s evropskou legislativou byla nově použita metodika určování referenčních cen podle vzdálenosti, vážená podle kapacity (CWD).

S účinností od 1. dubna 2019 došlo k dokončení transakce, ohlášené v dubnu 2018, související s podmíněným souhlasným stanoviskem EK k plánované výměně aktiv mezi koncerny RWE a E.ON za předpokladu odprodeje části aktiv obou společností třetím stranám. V rámci této operace konsorcium vedené společností Macquarie Infrastructure and Real Assets zvýšilo svůj podíl ve společnosti innogy Grid Holding, a.s., na 100 %. Společnost Czech Grid Holding, a.s., vzniklá přejmenováním společnosti innogy Grid Holding, a.s., tak zcela vlastní společnost GasNet, s.r.o., která provozuje největší plynárenskou distribuční soustavu v České republice. Od tohoto data již není společnost GasNet, s.r.o., součástí skupiny innogy, a došlo tak k úplnému vlastnickému oddělení provozovatele distribuční soustavy od vertikálně integrovaného podnikatele.

Významným prvkem plynárenské soustavy, který výrazně ovlivnil spotřebu plynu v roce 2019, byla paroplynová elektrárna Počerady, která v roce 2019 zaznamenala nárůst spotřeby plynu pro výrobu elektrické energie o 106 %. V roce 2019 bylo dosaženo nové roční maximum i na vnitrodenním trhu s plynem organizovaném operátorem trhu, kdy bylo zobchodováno 4 670 GWh plynu. Došlo tak k meziročnímu nárůstu ve výši 52,7 % oproti roku 2018, ve kterém účastníci trhu uzavřeli obchody o objemu 3 059 GWh. Ke dni 31. prosince 2019 mělo přístup na krátkodobý trh s plynem 98 účastníků.

V roce 2019 pokračovaly práce na realizaci projektu „Capacity4Gas“ provozovatelem přepravní soustavy v ČR, společností NET4GAS, s.r.o., jehož cílem je uspokojení poptávky po dlouhodobé přepravní kapacitě, která byla potvrzena v závazné celoevropské aukci přepravních kapacit konané v březnu 2017 na platformě [PRISMA](#).

Projekt propojí českou plynárenskou soustavu s plynovodem EUGAL v Německu a navýší kapacitu na vstupu do české plynárenské soustavy zhruba o 1 119 GWh/d, což představuje nárůst přepraveného plynu přes německo-českou hranici přibližně o 35 mld.m³/rok (372 TWh/rok). Většina tohoto objemu bude využita pro tranzit do dalších zemí, část bude moci být využita i pro potřeby dodávek plynu do ČR.

4.1.1 Síťové a LNG tarify pro připojení a přístup

Úřad je na základě § 17 odst. 11 energetického zákona oprávněn regulovat ceny za související službu v plynárenství a ceny plynu dodavatele poslední instance. Pod pojmem ceny za související služby v plynárenství je myšlena cena služby přepravy plynu nebo služby distribuční soustavy, které zahrnují i cenu za činnosti operátora trhu. Ceny plynu dodavatele poslední instance jsou regulovány formou věcně usměrňovaných cen.

Stanovení regulovaných cen pro jednotlivé roky IV. regulačního období probíhá v souladu s energetickým zákonem, vyhláškou č. 195/2015 Sb., o způsobu regulace cen a postupech pro regulaci cen v plynárenství, vyhláškou č. 196/2015 Sb., o způsobu regulace cen a postupech pro regulaci cen za činnosti operátora trhu v elektroenergetice a plynárenství, a zveřejněnými Zásadami cenové regulace pro období 2016-2018 pro odvětví elektroenergetiky, plynárenství a pro činnosti operátora trhu v elektroenergetice a plynárenství s prodlouženou účinností do 31. prosince 2020.

Na základě výše uvedených právních předpisů a zásad cenové regulace byly provozovatelům distribučních soustav, provozovateli přepravní soustavy a operátorovi trhu stanoveny upravené povolené výnosy a z nich vypočteny regulované ceny pro daný rok. Pro stanovení povolených výnosů provozovatelů distribučních soustav a operátora trhu se využívá princip metodiky regulace revenue-cap. V případě stanovení povolených výnosů pro provozovatele přepravní soustavy se uplatňuje kombinace principů revenue-cap a price-cap.

Součástí výpočetního algoritmu, na jehož základě jsou stanoveny upravené povolené výnosy, jsou faktory, které elementární regulatorní snahy o minimalizaci regulované složky ceny rovněž vyvíjí tlak na zvyšování kvality. Pro činnost distribuce plynu a přeprava plynu pro účely dodávky do odběrných míst v ČR je využívána regulace metodou výnosových limitů. Pro přepravu plynu pro účely dodávky plynu do sousedních vstupně-výstupních zón je využívána metodika regulace cenovým stropem.

Tarify za přístup do přepravní soustavy (využití vstupních a výstupních bodů soustavy) jsou stanoveny na základě metodiky referenčních cen podle TAR NC. Ceny za rezervaci distribuční kapacity jsou stanoveny na základě tarifního modelu, který zohledňuje spotřebované množství plynu a velikost rezervovaných kapacit při respektování odběrových pásem.

Upravené povolené výnosy provozovatele přepravní soustavy jsou podle předpokládaného využití rozděleny na jednotlivé vstupní a výstupní body přepravní soustavy, a takto jsou zahrnuty do výpočtu regulovaných cen přepravy plynu. Cena služby přepravy plynu do domácího bodu (tj. pro zákazníky v ČR) je integrována do cen za distribuci plynu a je zákazníkům účtována jako součást ceny za službu distribuční soustavy. Ceny služby přepravy plynu jsou stanoveny jako dvousložkové, skládají se z fixní a variabilní části. Fixní složka zahrnuje platbu za rezervovanou pevnou přepravní kapacitu na příslušném vstupním nebo výstupním bodě přepravní soustavy.

Variabilní část ceny pokrývá náklady provozovatele přepravní soustavy na skutečně přepravené množství plynu přes výstupní body přepravní soustavy.

Provozovatelé distribučních soustav přímo připojených k přepravní soustavě podléhají jednotnému způsobu stanovení cen. Upravené povolené výnosy jsou stanoveny na základě vykázaných údajů. Takto upravené povolené výnosy jsou na základě výše rezervované distribuční kapacity a plánovaného distribuovaného množství plynu alokovány (tj. přiděleny)

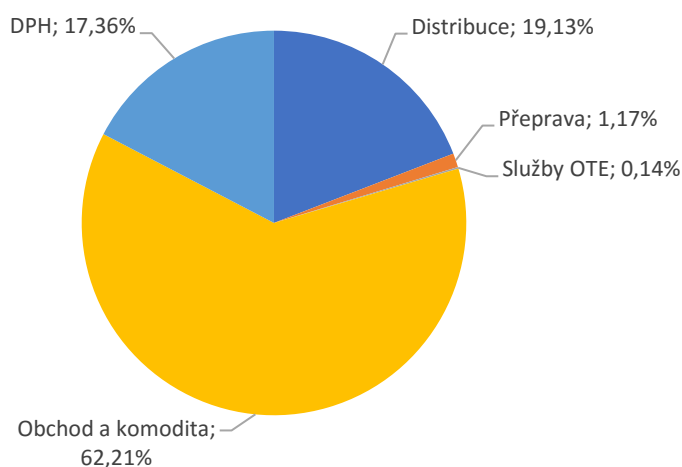
do cen pro jednotlivé kategorie zákazníků, kterými jsou velkooběratel, střední odběratel, malooběratel a domácnost. Provozovatelé distribučních soustav připojených k jiným distribučním soustavám mohou uplatňovat regulované ceny až do výše cen stanovených pro nadřazenou distribuční soustavu, případně požádat Úřad o stanovení individuální ceny. Regulované ceny za služby distribuční soustavy mají zpravidla dvousložkový charakter – fixní a variabilní složku, podobně jako cena služby přepravy plynu.

Fixní složka ceny pro kategorii zákazníků velkooběratel a střední odběratel je závislá na celkové denní rezervované kapacitě a je stanovena pomocí vzorce, který je uveden v platném cenovém rozhodnutí. Pro kategorii zákazníků malooběratel a domácnost je fixní složka ceny určena výší tzv. stálého měsíčního platu v příslušném odběrném pásmu. Variabilní složka ceny je uvedena jako pevná cena za odebraný plyn, která zohledňuje množství spotřebovaného plynu různými kategoriemi zákazníků.

Poplatek za připojení k plynárenské soustavě není stanovován. Zájemci o připojení mají právo být připojeni, pokud je k dispozici potřebná kapacita a připojení negativně neovlivní bezpečný a spolehlivý provoz soustavy. Také pro činnost operátora trhu jsou každoročně stanoveny upravené povolené výnosy, z nichž je následně vypočtena pevná cena za zúčtování, která souvisí s množstvím spotřebovaného plynu v odběrném místě zákazníka.

Český trh s plynem je od roku 2007 plně liberalizován, což v praxi znamená, že Úřad stanovuje pouze ceny za výše uvedené činnosti nezbytné k zajištění dodávky plynu do odběrných míst zákazníků. Úřad není oprávněn stanovovat ceny za služby obchodu a ceny za strukturování a flexibilitu dodávky. Tyto ceny jsou tzv. neregulované a jsou plně v kompetenci příslušného obchodníka s plynem, závisí na jeho obchodní strategii, a jsou předmětem smluvního vztahu se zákazníkem. V ČR nebyly v roce 2019 ze strany Úřadu uplatňovány zvláštní tarify pro LNG.

Graf č. 10 - Struktura průměrné ceny služeb dodávky plynu pro zákazníky v kategorii domácnost v roce 2019

Zdroj: ERÚ *) Pozn.: Cena za činnosti operátora trhu obsahuje zvláštní poplatek na činnost ERÚ podle § 17d energetického zákona.

Regulovaný a neregulovaný přístup k zásobníkům plynu

V plynárenské infrastruktuře ČR mají zásobníky plynu nezastupitelnou úlohu spočívající ve vyrovnávání sezónních rozdílů ve spotřebě plynu a zejména ve zvyšování bezpečnosti a plynulosti dodávek. Zásobníky plynu umožňují dodavatelům plynu flexibilně reagovat na neočekávané zvýšení spotřeby plynu zejména v chladných měsících roku.

Provozovatelé podzemních zásobníků plynu uplatňují Program rovného zacházení, jehož účelem je zajistit rovné a nediskriminační postavení všech účastníků trhu s plynem, kteří využívají či chtějí využívat služeb společnosti. Přístup k zásobníkům plynu je založen na principu sjednáváného přístupu třetích stran. Cena za uskladňování plynu není Úřadem regulována, ale je tvořena tržně na základě výsledků aukcí, ve kterých je nabízena volná skladovací kapacita v rámci různých produktů (balíčků). Úřad v legislativě stanovuje náležitosti, tj. minimální rámec podmínek, které musí být zájemcům o skladovací kapacitu známy předtím, než je skladovací kapacita prostřednictvím aukčního mechanismu nabízena. Podmínky každé aukce včetně vyvolávací ceny jsou plně v kompetenci provozovatele zásobníků plynu a jsou zveřejňovány na jeho provozovaných internetových stránkách. Úřad kontinuálně tyto podmínky monitoruje a vyhodnocuje. Výsledky aukce jsou zveřejňovány způsobem umožňujícím dálkový přístup. Trh se skladovací kapacitou tak patří k nejtransparentnějším v EU. V roce 2019 nedošlo k žádnému diskriminačnímu jednání vůči účastníkům trhu s plynem.

Provozovatelé zásobníků plynu (innogy Gas Storage, s.r.o., MND Gas Storage a.s., Moravia Gas Storage a.s.) v roce 2019 vyhlásili celkem 46 aukcí na skladovací kapacitu. Sezónní cenový rozdíl (tzv. spread) zůstává hlavním nástrojem oceňování skladovací kapacity.

Druhým ukazatelem pro hodnocení pravidel nastavených pro přístup k zásobníkům plynu je míra naplněnosti zásobníku před začátkem topné sezóny a na konci skladovacího roku, kdy v případě teplotních výkyvů nejsou zásobníky z technologických důvodů v případě nízké naplněnosti schopny nabídnout plný těžební výkon. K 1. říjnu 2019, který je považován za počátek topné sezóny a kdy podle konvenčních zvyklostí začíná docházet k těžbě plynu ze zásobníků, byly všechny zásobníky naplněny téměř na 100 %. Hlavním důvodem byla příznivá cena plynu a mírný průběh podzimu a zimy 2018/2019, kdy naplněnost zásobníků po sezóně dosahovala více než 25 %. Vzhledem k mírnému průběhu podzimu a zimy, a zároveň v reakci na vyšší sezónní cenový spread plynu a nejistou tranzitní situaci na Ukrajině byly zásobníky i k 31. prosinci 2019 naplněny přes 95 %. Tabulka č. 5 uvádí datum maximálního dosažení hodnoty naplnění zásobníků plynu.

Tabulka č. 5 – Dosažení maximálního podílu skladovacích zásob v roce 2019

Subjekt	Datum dosažení maxima	Maximální dosažený podíl skladovacích zásob v zásobníku plynu v %
Innogy Gas Storage, s.r.o.	18. 10. 2019	99,99 %
MND Gas Storage a.s.	8. 11. 2019	98,34 %
Moravia Gas Storage a.s.	16. 11. 2019	96,22 %

Zdroj: www.innogy-gasstorage.cz; www.gasstorage.cz; www.moravia-gs.cz

Balancing

S účinností od 1. ledna 2019 začala platit upravená pravidla pro provádění vyrovnávacích akcí provozovatelem přepravní soustavy. Tato změna vycházela z kontinuálně prováděného vyhodnocování účinnosti fungování modelu vyrovnávání plynu v soustavě, který je účinný od 1. července 2016. Nová pravidla přímo reagovala na potřebu úpravy postupu realizace vyrovnávacích akcí provozovatelem přepravní soustavy, neboť po vyhodnocení průběhu dní s extrémním nárůstem spotřeby (únor/březen 2018) byly identifikovány odchylky mezi nastavenými postupy a možnostmi provozovatele přepravní soustavy řídit bezpečně a spolehlivě soustavu. Nově nastavené procesy pro realizaci vyrovnávacích akcí provozovatelem přepravní soustavy tak odráží tyto legitimní požadavky, a zároveň došlo k omezení prostoru pro spekulativní operace ze strany obchodníků, kteří mají potenciál generovat náklady, které je následně nezbytné vyrovnat za účelem dosažení nákladové neutrality systému vyrovnávání odchylek.

Veškeré postupy a termíny související s vyrovnáváním soustavy jsou Úřadem stanoveny ve vyhlášce o Pravidlech trhu s plynem. Model aplikovaný v ČR rozlišuje mezi fyzickým (zajišťuje provozovatel přepravní soustavy) a obchodním vyrovnáváním soustavy (kompetence operátora trhu), jenž provádí vyhodnocení a vypořádání odchylek na trhu s plynem. V plynárenství je možné při vyhodnocování a vypořádávání odchylek využít tzv. flexibilitu prostřednictvím akumulace. Díky ní je umožněna oscilace obchodní pozice subjektů zúčtování v rámci stanovené výše flexibility tak, že pokud nejsou překročeny tyto meze, nejsou generovány dodatečné náklady na vyrovnávání vzniklých odchylek. Flexibilita prostřednictvím akumulace je tak jediný nástroj, který umožňuje subjektům zúčtování využívat přirozenou vlastnost plynárenské soustavy, a to změnu akumulace, která nemá vliv na bezproblémové a bezpečné provozování plynárenské soustavy. Tato flexibilita je poskytována zdarma těm subjektům zúčtování, které mají rezervovanou kapacitu na hraničních bodech nebo bodech zásobníků plynu (pouze však tehdy, pokud na nich pro daný plynárenský den neplatí alokační pravidlo OBA zajišťující rovnost nominace a alokace), a subjektům zúčtování odpovědným za odchylku v jednotlivých odběrných místech zákazníků. Velikost poskytované flexibility je odvozená od velikosti rezervovaných kapacit a jejich využití nebo náhradním způsobem u odběrných míst s neprůběhovým měřením typu C nebo CM.

4.1.2 Přeshraniční otázky

CMP

Postupy a termíny, které jsou nezbytné pro řádnou implementaci CAM a CMP pravidel, jsou uvedeny ve vyhlášce o Pravidlech trhu s plynem. Úřad kontinuálně provádí přezkum účinnosti regulace s cílem zajistit, aby nastavená pravidla odpovídala vývoji na trhu s plynem v ČR i v mezinárodním kontextu.

CMP pravidla jsou stanovena ve vyhlášce o Pravidlech trhu s plynem. Provozovatel přepravní soustavy informuje Úřad a dotčený subjekt zúčtování nebo zahraničního účastníka o nevyužívané rezervované přepravní kapacitě po skončení sledovaného období.

Monitorování investičních plánů a hodnocení jejich konzistence

Provozovatel přepravní soustavy v ČR, společnost NET4GAS, s.r.o., v souladu se směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2009/73/ES ze dne 13. července 2009 o společných pravidlech pro vnitřní trh se zemním plynem a o zrušení směrnice 2003/55/ES implementovanou do národní legislativy ve formě § 58k energetického zákona, zpracovává desetiletý plán rozvoje přepravní soustavy.

Předmětem TYNDP je přehled opatření přijímaných s cílem zajistit přiměřenou přepravní kapacitu přepravní soustavy v ČR tak, aby odpovídala požadavkům nezbytným pro zajištění spolehlivého a bezpečného provozu a byla tak zachována bezpečnost dodávek plynu, a to při zajištění cíle přiměřenosti soustavy.

Požadavky § 58k energetického zákona kladou důraz na transparentnost při rozhodování o předloženém TYNDP, proto je VKP vedený jak provozovatelem přepravní soustavy, tak Úřadem, kterému je konečná podoba plánu předkládána k posouzení v souladu s § 58k odst. 8 energetického zákona nejpozději k 31. říjnu. Úřad je povinen o předloženém plánu rozhodnout nejpozději do dvou měsíců od jeho předložení.

Úřad zkoumá obsah TYNDP jak z hlediska náležitostí a požadavků národní i nadřazené evropské legislativy reprezentované směrnicí 2009/73/EC, nařízením (EU) č. 715/2009, nařízením (EU) č. 347/2013, nařízením (EU) č. 994/2010, nařízením (EU) č. 984/2013, tak v kontextu přínosu pro kontinuální rozvoj trhu s plynem v ČR, potřeb spotřebitelů plynu v ČR a celkových dopadů na konečné spotřebitele.

Úřad v souladu s § 58k odst. 6 energetického zákona tento plán veřejně konzultuje, aby následně po vypořádání uplatněných připomínek svým rozhodnutím předloženou verzi plánu schválil nebo uložil povinnost jej přepracovat. V roce 2019 Úřad rozhodoval o předloženém Desetiletém plánu rozvoje přepravní soustavy v České republice 2020—2029.

Předmětný plán ve verzi určené pro veřejnou konzultaci na úrovni provozovatele přepravní soustavy obsahoval proti TYNDP 2019–2028 několik zásadních změn, a to jak

v technickohospodářských parametrech jednotlivých projektů, tak ve výčtu samotných projektů.

Provozovatel přepravní soustavy tento plán na základě připomínek vznesených během veřejného konzultačního procesu upravil a společně se záznamem ze zmíněné veřejné konzultace jej předložil Úřadu k posouzení.

Úřad dne 17. prosince 2019, po dokončení veřejné konzultace na úrovni ERÚ a vypořádání obdržených připomínek, schválil Desetiletý plán rozvoje přepravní soustavy v České republice 2020-2029.

Přeshraniční spolupráce

Do konce plynárenského roku končícího 30. září 2019 probíhal pilotní projekt služby umožňující propojení českého a rakouského trhu s plynem. Služba nazvaná Trading Region Upgrade (dále jen „TRU“) byla připravena a od roku 2018 účastníkům trhu s plynem nabízena rakouským a českým provozovatelem přepravní soustavy. TRU poskytl uživatelům sítě, kteří uspěli v aukci nabízející službu TRU, právo nominovat požadované množství plynu, které má být přepraveno, přes výstupní bod české přepravní soustavy. Tato nominace byla automaticky párována s nominací přepravy přes vstupní bod rakouské přepravní soustavy (zóna Rakousko východ). Tento princip byl aplikovatelný i ve směru z Rakouska do ČR. Realizace tohoto pilotního projektu byla umožněna na základě smluvní spolupráce s provozovatelem slovenské přepravní soustavy, který poskytl část své infrastruktury. Projekt byl založen na pronájmu kapacity ve slovenské přepravní soustavě ze strany českého a rakouského provozovatele přepravní soustavy, tj. došlo k vytvoření virtuálního plynovodu (pipe-in-pipe). Pro uživatele se tedy oba trhy s plynem jevily, jako kdyby byly propojeny přímo.

4.1.3 Implementace síťových kodexů a pokynů

Nařízení komise (EU) 2017/460

V roce 2019 Úřad pokračoval v přípravě odůvodněného rozhodnutí požadovaného čl. 27 odst. 4 nařízení komise (EU) 2017/460 ze dne 16. března 2017, kterým se zavádí kodex sítě harmonizovaných struktur přepravních sazeb pro zemní plyn (NC TAR), na jehož základě budou od roku 2020 stanovovány příslušné ceny za službu přepravy plynu.

V říjnu 2018 zahájil Úřad v souladu s nařízením Komise (EU) 2017/460 tříměsíční veřejnou konzultaci k aplikované metodice (metodika referenčních cen podle vzdálenosti, vážené podle kapacity) stanovení referenčních cen a ke stanoveným cenám. Připomínky bylo možné uplatnit do 31. prosince 2018. Úřad v souladu s čl. 26 odst. 3 NC TAR dne 31. ledna 2019 tyto připomínky včetně jejich shrnutí zveřejnil. Připomínky byly zároveň v anglickém překladu postoupeny ACER.

V lednu 2019 byly podle čl. 26 NC TAR zveřejněny obdržené připomínky. ACER v souladu s čl. 27 předmětného nařízení provedl analýzu konzultačního dokumentu

vč. posouzení doručených připomínek. Ve stanovené lhůtě dvou měsíců po ukončení konzultace, tj. dne 28. února 2019, ACER zaslal Úřadu a Komisi závěr své analýzy konzultačního dokumentu. Tyto závěry analýzy byly v březnu 2019 zveřejněny. Následně bylo 21. května 2019 přijato a zveřejněno odůvodněné rozhodnutí v souladu s čl. 27 odst. 4 NC TAR, čímž došlo k úplné implementaci evropského předpisu. Toto rozhodnutí je zveřejněno v Energetickém regulačním věstníku, vydávaném Úřadem, v částce 3/2019.

Požadavky na zveřejňování podle článků 29 až 32 NC TAR

V souladu s článkem 29 zveřejnil Úřad vyvolávací ceny standardních kapacitních produktů pro pevnou a přerušitelnou kapacitu a multiplikátory uplatňované na vyvolávací ceny jiných než standardních ročních kapacitních produktů formou vydání cenového rozhodnutí Úřadu č. 1/2019 ze dne 21. května 2019, o regulovaných cenách souvisejících s dodávkou plynu. Dne 29. listopadu na svém webu Úřad zveřejnil informace požadované článkem 30 NC TAR. Informace požadované články 29 a 30 NC TAR má nyní Úřad povinnost zveřejňovat a aktualizovat každý rok.

Nařízení komise (EU) 2017/459

S účinností od 1. března 2019 došlo k dokončení zřizování virtuálních hraničních bodů na propojovacích bodech přepravní soustavy, jak vyžaduje článek 19 odst. 9 nařízení (EU) 2017/459. S účinností od tohoto data došlo ke sloučení propojovacích bodů mezi německou zónou NCG a ČR v oblasti předávacího bodu Waidhaus do bodu VIP Waidhaus NCG. Co se týče postupů pro řízení překročení kapacity v případě smluvního překročení kapacity, nebyla přijata žádná opatření. Na základě průběžně prováděného přezkumu účinnosti regulace neidentifikoval Úřad důvody pro úpravu stanovených pravidel.

4.2 Konkurence a fungování trhu

Na základě požadavků uvedených ve směrnici 2009/73/ES implementovaných do vnitrostátní právní úpravy ČR, stanovuje Úřad taková pravidla, která zajišťují bezpečné a nediskriminační fungování trhu s plynem a podporují konkurenční prostředí. Vzhledem ke kompletní liberalizaci trhu s plynem je Úřad oprávněn regulovat pouze ty ceny, které nemohou být z technických nebo organizačních důvodů utvářeny tržními mechanismy v konkurenčním prostředí – služba přepravy plynu, služby distribuce plynu a činnost operátora trhu. Úřad není oprávněn stanovovat ceny za služby obchodu a ceny za strukturování a flexibilitu dodávky. Tyto neregulované ceny jsou plně v kompetenci obchodníka s plynem a závisí na jeho obchodní strategii a smluvním vztahu se zákazníkem.

Trh s plynem v ČR funguje na základě nediskriminačního přístupu, kdy každý obchodník může oslovit libovolného zákazníka, uzavřít s ním smlouvu a naopak. Ceny služeb dodávky a další podmínky dodávky závisí pouze na smluvním ujednání. Rozvinuté konkurenční prostředí na trhu s plynem umožnilo vznik širokého spektra nabídek obchodníků, co do výše ceny,

tak i souvisejících obchodních podmínek a služeb. Dynamika trhu tak závisí spíše na schopnosti a ochotě zákazníků dodavatele měnit a zajistit si tak pro sebe výhodnější podmínky. Energetický zákon a z něj vycházející prováděcí právní předpisy zaručují všem zákazníkům právo změny dodavatele plynu. Tato změna je bezplatná. Při dodržení stávajících obchodních podmínek má tedy každý zákazník právo a možnost zvolit si svého dodavatele plynu.

V roce 2019 Úřad v rámci výkonu svých pravomocí podle § 17 energetického zákona pokračoval v průběžném monitoringu uplatňování omezujících nebo nepřiměřených podmínek ve smlouvách na trhu s plynem omezujících nebo vylučujících práva zákazníka. V průběhu roku 2019 také monitoroval stav hospodářské soutěže na velkoobchodním a maloobchodním trhu s plynem. Nicméně Úřad nezjistil, že by na trhu s plynem došlo k omezení práv zákazníků nebo narušení hospodářské soutěže, a neuložil tak žádné opatření k odstranění příčin bránících účinné hospodářské soutěži na trhu s plynem.

Úřad v souladu se svou povinností chránit spotřebitele vyplývající z § 17 odst. 4 energetického zákona pokračoval ve zveřejňování indikativní ceny služby dodávky plynu na svých webových stránkách s cílem zvýšení informovanosti spotřebitelů.

Indikativní ceny představují pro zákazníka nezávaznou informaci o tom, zda ceny, za které pořizuje službu dodávky plynu, odpovídají reálné situaci na maloobchodním trhu s plynem. V indikativních cenách služeb dodávky jsou zohledněny velkoobchodní ceny plynu obchodovaného na energetických burzách, za které mají obchodníci s plynem možnost plyn nakoupit pro dané období.

Dále obsahují marži obchodníků, která pokrývá náklady obchodníků související se zajištěním služby dodávky plynu pro své zákazníky a přiměřený zisk. Indikativní ceny tedy představují průměrnou hodnotu za odebraný plyn i stálá měsíční platba za dodávku plynu. Naopak nezahrnují regulované ceny za distribuci a za činnost operátora trhu, které jsou stanovené cenovým rozhodnutím Úřadu, a zákazník je nemůže změnou obchodníka s plynem ovlivnit.

4.2.1 Velkoobchodní trhy

Nařízení o velkoobchodním trhu s energií (REMIT) se rovněž vztahuje na velkoobchodní trh s plynem, jehož cílem je zaručit rovné a konkurenční prostředí pro obchodování s touto komoditou, zamezit obchodním praktikám zneužívání trhu a výhodám z něj plynoucím. Pro účinné zajištění těchto cílů je potřebná spolupráce mezi regulátory z energetické a finanční sféry, jakožto i orgánů dohlížejících na hospodářskou soutěž.

Obchodování probíhá nákupem a prodejem na komoditních burzách, kde dochází k realizaci obchodů na základě dlouhodobých a krátkodobých kontraktů, či uzavírání bilaterálních kontraktů mezi jednotlivými účastníky trhu. Jelikož ČR nevlastní významná naleziště zemního

plynu, je většina plynu dovážena ze zahraničí, a následně se pak stává předmětem obchodů mezi účastníky trhu s plynem.

Tabulka č. 6 – Ukazatelé velkoobchodního trhu s plynem

Indikátory velkoobchodního trhu s plynem	2016	2017	2018	2019
Výroba plynu [GWh]	1 473	1 580	1 477	1 410
Účastníci krátkodobých trhů*	95	97	97	98
Celková spotřeba [GWh]	88 243	90 996	87 306	91 398
Importované množství [GWh]	362 845	373 374	424 107	385 378
Exportované množství [GWh]	276 070	278 592	338 775	283 857
Počet obchodníků aktivních na velkoobchodním trhu	n-a	n-a	n-a	n-a
Objem zobchodovaný na krátkodobých trzích [GWh]	2 088*	3 747*	6 542	11 198
Objem zobchodovaný na trzích s futures [GWh]	n-a	n-a	4 210	2 554
Celkový zobchodovaný objem [GWh]	n-a	n-a	10 752	13 752
Vážený průměr cen na vnitrodenním trhu [EUR/MWh]*	15,09	18,02	23,88	14,12

Zdroj: OTE, a.s., PXE, a.s., ERÚ; *) pouze OTE, a.s

4.2.1.1 Sledování úrovně cen, úrovně transparentnosti, úrovně a efektivnosti otevření trhu a hospodářské soutěže

Trh s plynem v ČR je v souladu s tzv. 3. energetickým balíčkem od roku 2007 plně liberalizován. Úřad nemá pravomoc stanovovat výši cen plynu obchodovaného na velkoobchodním trhu. Na velkoobchodním trhu funguje účinná hospodářská soutěž, kterou není nutné nahrazovat regulací Úřadem. Velkoobchodní ceny jsou utvářeny na základě vzájemné dohody mezi subjekty v návaznosti na aktuální situaci na trhu.

Obchodníci fungující na velkoobchodním trhu mohou plyn pořizovat nákupem na komoditních burzách, nákupem na základě dlouhodobých kontraktů nebo nákupem od jiného obchodníka. Dlouhodobé kontrakty v současné době již nejsou dodavateli plynu preferovány. Na základě v minulosti uzavřených kontraktů je však do ČR stále dováženo významné množství plynu, které je dále předmětem obchodů mezi účastníky trhu s plynem.

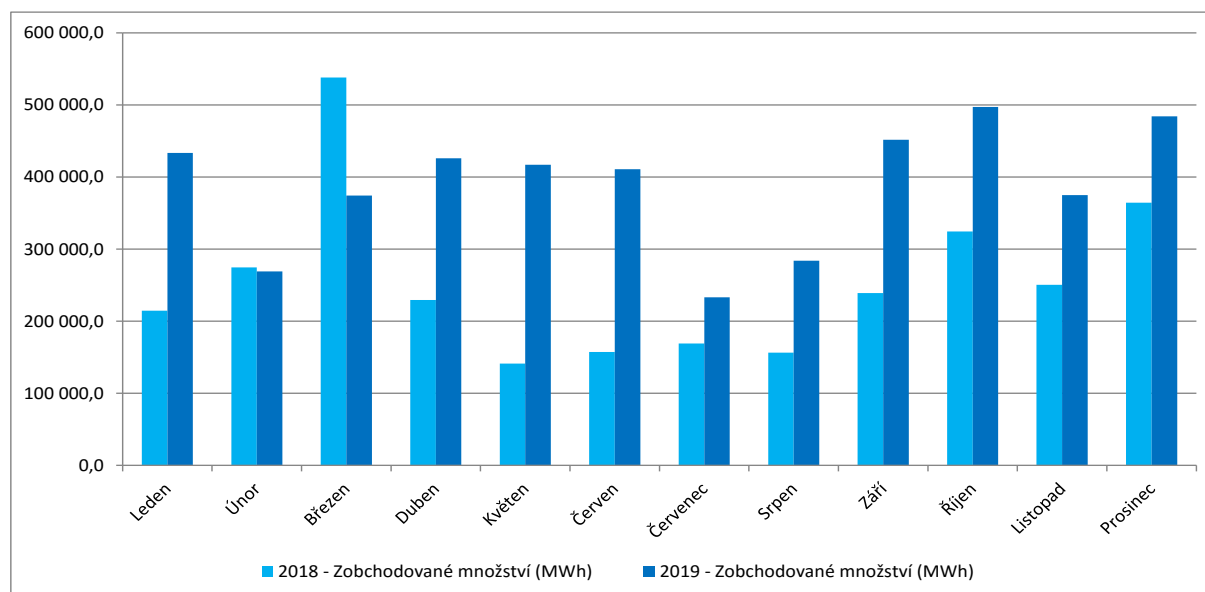
Krátkodobý trh s plynem

Krátkodobý trh s plynem je v souladu s ustanovením § 20a energetického zákona organizován a provozován držitelem výlučné licence na činnosti operátora trhu. V současné době český

operátor trhu organizuje pouze vnitrodenní trh s plynem, neboť o denní trh s plynem nebyl v předchozích letech ze strany účastníků trhu zájem. Obchody jsou na vnitrodenním trhu uzavírány pomocí automatického párování nabídek a probíhají 24 hodin denně, 7 dní v týdnu. Zúčtování obchodů probíhá v eurech či v českých korunách a plyn je dodáván skrze český virtuální obchodní bod, který rovněž provozuje operátor trhu.

V průběhu roku 2019 byl zaznamenán významný nárůst obchodních aktivit, na vnitrodenním trhu s plynem, což se pozitivně projevilo na množství zobchodovaného plynu. I díky této skutečnosti jej lze považovat za plnohodnotnou platformu, která slouží účastníkům pro realizaci jejich obchodních záměrů. V roce 2019 bylo na tomto trhu zobchodováno 4 670 GWh plynu, což představuje oproti roku 2018, kdy bylo zobchodováno 3 059 GWh plynu, další významný meziroční nárůst. Vážený průměr cen obchodovaného plynu na vnitrodenním trhu zaznamenal pokles přibližně o 10 EUR/MWh, kdy v roce 2019 činil 14,12 EUR/MWh, kdežto v roce 2018 činil 23,88 EUR/MWh. Ceny zemního plynu se na spotovém trhu pohybovaly během léta 2019 dokonce pod hranicí 10 EUR/MWh. Příčinou takto nízkých cen byl především přebytek zkapalněného zemního plynu, který mířil do Evropy, stejně jako jeho nižší ceny na ostatních globálních trzích.

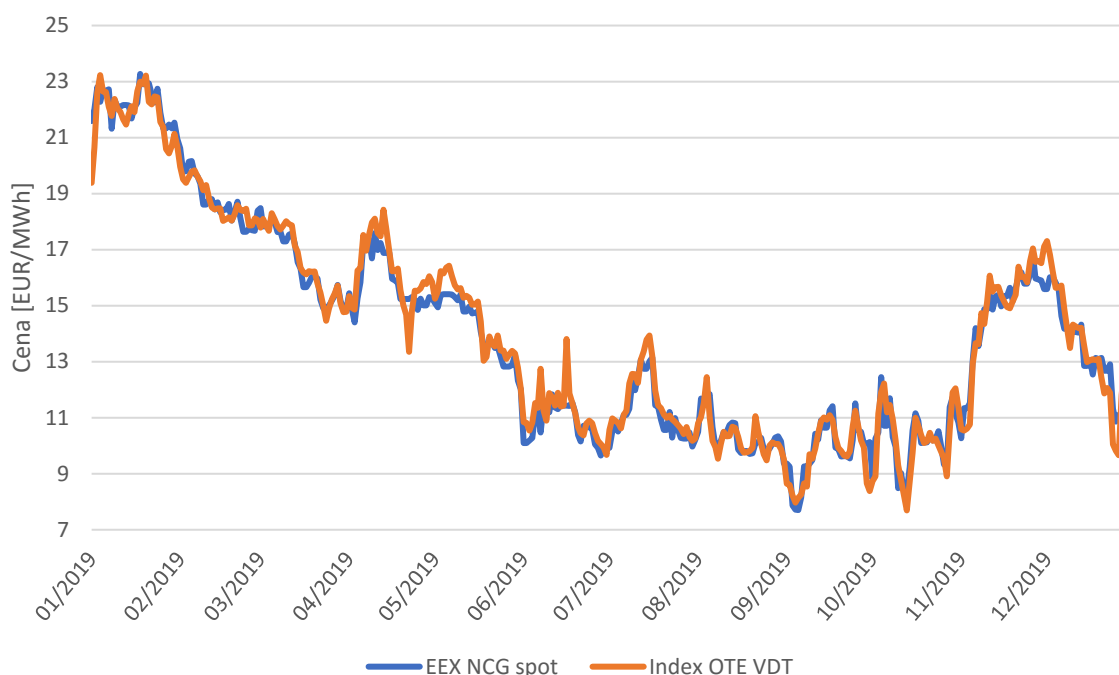
Graf č. 11 – Porovnání vývoje množství zobchodovaného plynu na krátkodobém trhu OTE v letech 2018 a 2019

Zdroj: OTE a.s.

Vážený průměr cen vnitrodenního trhu s plynem organizovaného operátorem trhu v posledních letech celkově kopíruje průběh váženého průměru cen srovnatelných produktů na platformě NCG obchodovaných na spotovém trhu v rámci burzy European Energy Exchange AG (EEX, platforma PEGAS), jinak tomu nebylo ani v roce 2019. V grafu č. 13 je patrná významná korelace vývoje cen na vybraných vnitrodenních trzích.

Graf č. 12 - Porovnání ceny Indexu OTE a EEX NCG spot v roce 2019

Zdroj: OTE, a. s. a Powernext SAS

Obdobný vývoj jako výše zmíněné měl také vážený denní průměr cen plynu, který byl obchodován na vnitrodenním trhu v roce 2019 na ostatních obchodních platformách v sousedních regulačních oblastech (TTF, Gaspool, CEGH). Lze proto konstatovat, že vnitrodenní trh s plynem organizovaný operátorem trhu v České republice je plně funkčním nástrojem pro pořizování plynu na velkoobchodním trhu. Pro účastníky trhu s plynem je důležité, že je vnitrodenní trh s plynem schopen uspokojit i nárazově vysoké poptávané denní objemy plynu za ceny srovnatelné s dalšími klíčovými obchodními platformami relevantními pro ČR. Cena zároveň zůstává nižší než na rakouském CEGH (Central European Gas Hub).

POWER EXCHANGE CENTRAL EUROPE

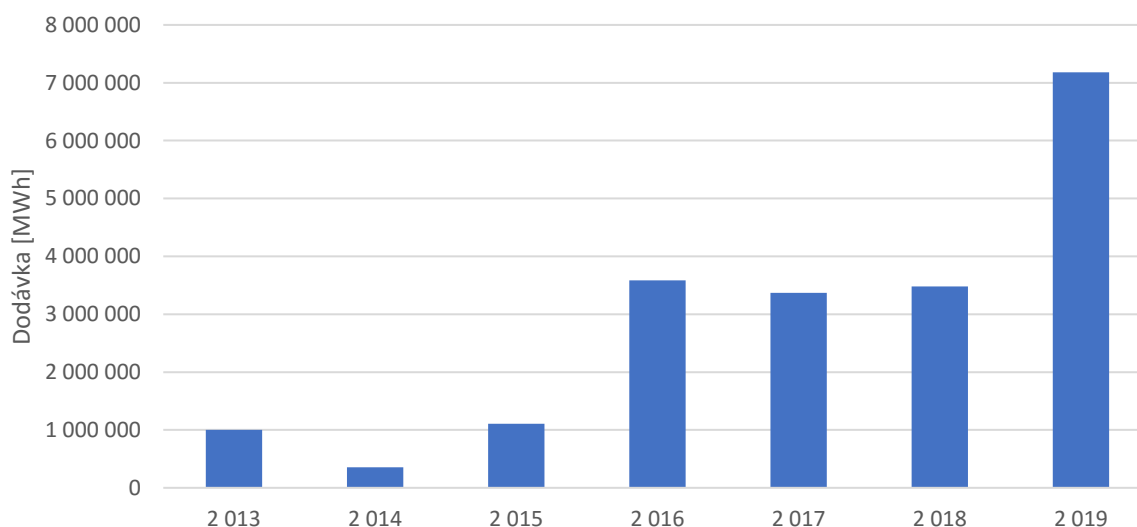
Od konce roku 2017 je POWER EXCHANGE CENTRAL EUROPE (dále jako PXE) plně integrální součástí na panevropské obchodní platformě PEGAS., kterou provozuje společnost POWERNEXT. Ve spolupráci se společnostmi POWERNEXT a CEGH provozuje PXE burzovní trh PEGAS CEGH Czech market pro obchod s plynem, konkrétně s derivátovými produkty pro dodání do virtuálního bodu pro obchodování na českém trhu. Díky této spolupráci jsou energetické produkty, které zajišťuje PXE, obchodovány na platformě EEX, a účastníci mají prostor realizovat obchody na 16 různých futures trzích po celé Evropě.

V roce 2019 bylo skrze PXE na trhu Czech Gas Futures zobchodováno 2 195 kontraktů o objemu 2 554 GWh. Toto množství kontraktů mělo hodnotu 44 632 818,58 EUR, což z hlediska zobchodovaného množství představuje pokles o více než 60 % proti roku 2018, kdy bylo zobchodováno 4 210 GWh plynu. Na spotovém trhu (Czech Gas Spot) bylo na PXE

v roce 2019 zobchodováno 240 018 kontraktů o objemu 7 012 GWh a hodnotě 97 148 489 EUR. Oproti roku 2018, kdy bylo zobchodováno 3 483 GWh plynu, zaznamenala PXE více než 100 % nárůst zobchodovaného množství plynu i počtu uzavřených kontraktů.

Rostoucí křivku zobchodovaného množství na zmíněných spotových trzích lze připsat také na vrub provozovatelů plynových elektráren, kteří v průběhu roku využívali kladného cenového rozdílu mezi elektřinou pořízenou z plynových elektráren a z jiných zdrojů, převážně uhlí, což se zásadně promítlo na spotřebě plynu. V ČR se jedná primárně o paroplynovou elektrárnu Počerady, jejíž paroplynový blok efektivně plní svoji funkci disponibilního zdroje elektřiny od roku 2016. V roce uvedení do provozu bylo v tomto bloku elektrárny vyrobeno 1 813 GWh elektrické energie, při jejíž výrobě bylo spotřebováno 3 586,8 GWh plynu. V roce 2019 bylo při výrobě elektřiny spotřebováno již 7 182 GWh plynu, v porovnání s rokem 2018 se jedná o 48 % nárůst. Podle původních předpokladů měla být elektrárna využívána v tzv. pološpičkovém režimu nebo v případě odstávky jiných zdrojů. Nicméně v roce 2019 byla provozována takřka nepřetržitě. Tento nárůst výroby elektrické energie byl dán příznivějšími podmínkami pro ekonomiku provozu, neboť došlo k výraznému poklesu ceny plynu na trhu.

Graf č. 13 – Vývoj roční spotřeby plynu v paroplynové elektrárně Počerady (předávací místo Bečov)

Zdroj: ERÚ

4.2.2 Maloobchodní trhy

Maloobchodním trhem s plynem se rozumí prostředí, v němž obchodníci s plynem nabízejí a prodávají služby související s dodávkou plynu zákazníkům. K poslednímu dni roku 2019 evidoval Úřad v České republice celkem 2 834 509 odběrných míst zákazníků odebírajících plyn připojených k regionálním distribučním soustavám. Oproti roku 2018 tedy došlo k poklesu počtu evidovaných odběrných míst o 6 110. Podrobnější přehled o struktuře zákazníků odebírajících plyn v České republice uvádí následující tabulka č. 7.

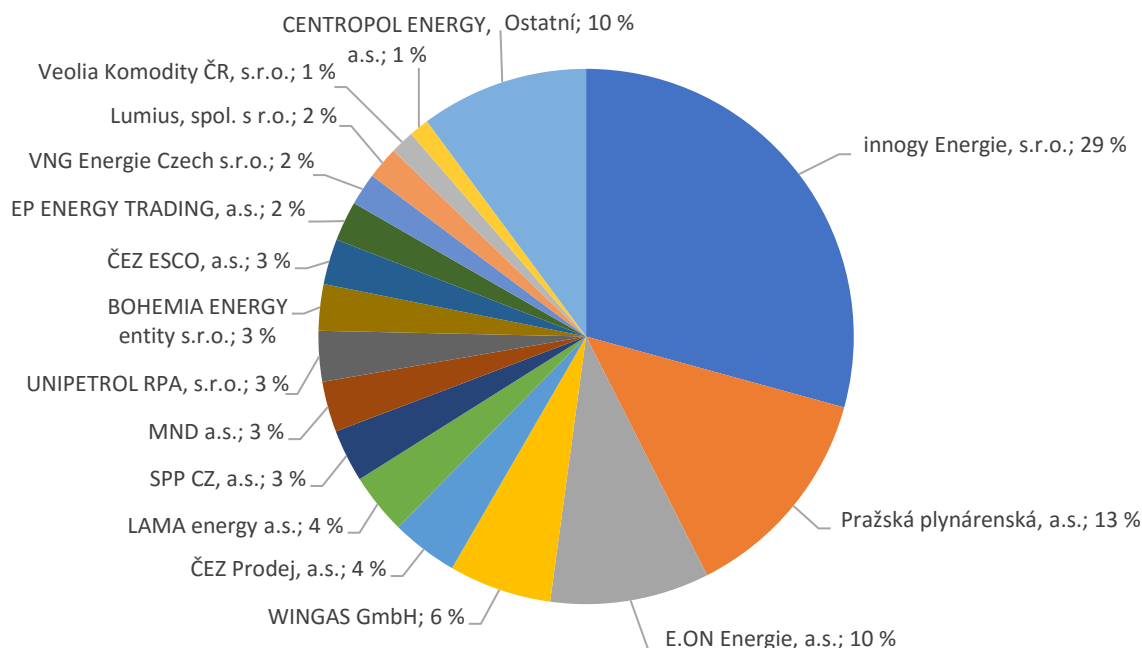
Tabulka č. 7 – Počet odběrných míst plynu v roce 2019

Kategorie zákazníka	Počet odběrných míst	Podíl
Velkoobděratel	1 692	0,06 %
Střední odběratel	6 760	0,24 %
Malooobděratel	206 264	7,28 %
Domácnost	2 619 793	92,42 %
Celkem	2 834 509	100,00 %

Zdroj: ERÚ

Celkově bylo v roce 2019 na trhu aktivních 125 obchodníků s plynem. Z uvedeného počtu pouze 81 obchodníků mělo na konci roku 2019 více než 100 odběrných míst plynu registrovaných v systému OTE. Největší podíl na trhu z pohledu dodaného množství plynu měla v roce 2019 společnost innogy Energie, s.r.o. s 29,27 %, následovaná společností Pražská plynárenská, a.s., s 13,27 % a společností E.ON Energie, a.s., s 9,61 %. Podrobnější přehled o zastoupení obchodníků s plynem na dodávkách zákazníkům je zobrazen v následujícím grafu č. 14.

Graf č. 14 – Podíl obchodníků s plynem na dodávkách plynu v roce 2019

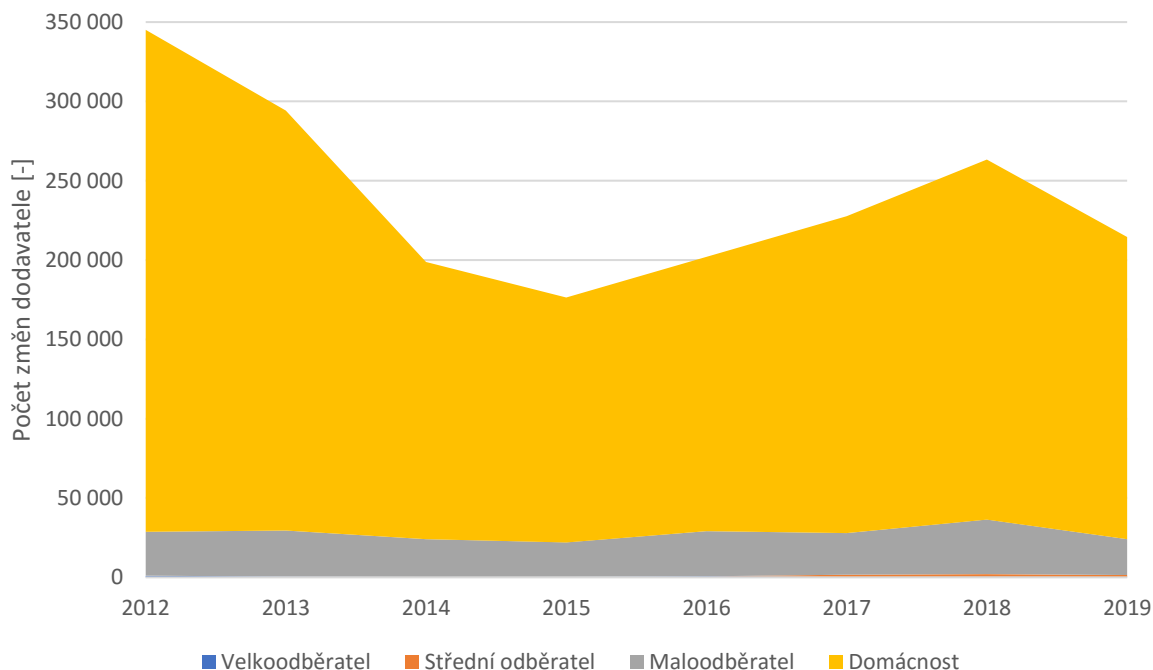

Zdroj: OTE *) Pozn.: Obchodníci se zastoupením menším než 1 % jsou zahrnuti do položky ostatní

Změna dodavatele

V roce 2019 bylo evidováno celkem 214 428 změn dodavatele plynu, z toho 190 446 změn se uskutečnilo u nejpočetnější kategorie zákazníků, tedy domácností. Podrobněji strukturu počtu změn dodavatele plynu ukazuje graf č. 15.

Graf č. 15 - Počet změn dodavatele plynu v období 2012-2019

Zdroj: OTE, a.s.

Následující tabulka č. 8 vyjadřuje počet změn dodavatele k počtu odběrných míst (switching) v členění po jednotlivých kategoriích zákazníků za rok 2019.

Tabulka č. 8 - Počet změn dodavatele plynu v roce 2019

Kategorie zákazníka	Počet změn dodavatele	Celkový počet odběrných míst	Switching
			[%]
Velkoodběratel	314	1 692	18,6
Střední odběratel	1 123	6 760	16,6
Maloodběratel	22 545	206 264	10,9
Domácnost	190 446	2 619 793	7,3
Celkem	214 428	2 834 509	7,6

Zdroj: ERÚ

Další relevantní indikátory vztahující se k vývoji maloobchodního trhu v čase je možné nalézt v tabulce č. 9 a 10.

Pozitivně lze hodnotit zejména skutečnost, že navzdory vysoké konkurenci na trhu neustále roste počet aktivních dodavatelů. V kontextu uvedeného lze naopak negativně hodnotit vývoj ceny plynu pro průměrného zákazníka, kde se vysoký počet aktivních dodavatelů nepromítá ve vyšší dynamice konečné ceny plynu pro průměrného zákazníka, která osciluje na úrovni 1100 – 1200 Kč/MWh.

Tabulka č. 9 - Vybrané ukazatele maloobchodního trhu s plynem - domácnosti

Indikátory maloobchodního trhu (domácnosti)	2016	2017	2018	2019
Spotřeba [GWh]	25 309	25 902	24 278	23 200
Počet zákazníků	2 632 037	2 632 599	2 626 417	2 619 793
Počet registrovaných dodavatelů*	213	227	236	243
Počet aktivních dodavatelů	86	99	95	105
Podíl domácností, které změnil dodavatele [%]	6,6	7,6	8,6	7,3
Zákonem stanovené doba pro provedení změny dodavatele	10 pracovních dnů	10 pracovních dnů	10 pracovních dnů	10 pracovních dnů
Vývoj cen plynu pro průměrného zákazníka [Kč/MWh]**	1 219,46	1 149,03	1 106,70	1 171,19

Pozn.: Počet odběrných míst za rok 2019 není konečný, neobsahuje odběrná místa v lokálních distribučních soustavách.

*) Hodnoty bez zahraniční licence. S uznanou zahraniční licencí by činily 242 – 254 – 263 – 272.

***) Ceny pro první pololetí roku uvedené agenturou Eurostat v tabulce „Gas prices for household consumers - bi-annual data (from 2007 onwards)“ pro kategorii zákazníka D2.

Zdroj: OTE, a.s., ERÚ, ZoČaH 2019

Tabulka č. 10 - Vybrané ukazatele maloobchodního trhu s plynem – mimo domácnosti

Indikátory maloobchodního trhu (mimo domácnosti)	2016	2017	2018	2019
Spotřeba [GWh]	61 906	63 942	61 618	66 582
Počet zákazníků	208 436	211 658	214 202	214 716
Počet registrovaných dodavatelů*	213	227	236	243
Počet aktivních dodavatelů	73	86	97	111
Podíl zákazníků, kteří změnil dodavatele [%]	14,9	13,2	17,0	11,2
Zákonem stanovené doba pro provedení změny dodavatele	10 pracovních dnů	10 pracovních dnů	10 pracovních dnů	10 pracovních dnů

Pozn.: Počet odběrných míst za rok 2019 není konečný, neobsahuje odběrná místa v lokálních distribučních soustavách.

*) Hodnoty bez zahraniční licence. S uznanou zahraniční licencí by činily 242 – 254 – 263 – 272.

Zdroj: ERÚ, OTE, a.s., ZoČaH 2019

4.2.2.1 Sledování úrovně cen, úrovně transparentnosti, úrovně a efektivnosti otevření trhu a hospodářské soutěže

Úřad v souladu se svými povinnostmi uvedenými v energetickém zákoně provádí průběžný monitoring a šetření týkající se fungování trhu s plynem za účelem zjištění, zda na trhu existuje účinná hospodářská soutěž. Součástí této činnosti je také vyhodnocování podmínek fungování liberalizovaného trhu s plynem v České republice. Na základě monitoringu prováděného v roce 2019 Úřad konstatuje, že na trhu s plynem existuje účinná hospodářská soutěž a podmínky pro fungování liberalizovaného trhu s plynem jsou nastaveny správně. Každý zákazník má právo vybrat si takového obchodníka s plynem, který bude nejlépe vyhovovat jeho požadavkům. Ve srovnání s ostatními zeměmi EU však svých možností změnit dodavatele využívá poměrně malá část zákazníků. Konkurenční tlak na obchodníky s plynem proto není tak silný, a řada obchodníků tak může nabízet své služby za vyšší ceny, protože ty jsou jejich zákazníky akceptovány.

4.2.2.2 Ochrana spotřebitele a řešení sporů

Úřad v roce 2019 pokračoval v aktivitách směřujících k efektivnější ochraně zájmů spotřebitelů s cílem uspokojení všech přiměřených požadavků na dodávku plynu. Předmětné aktivity a jejich hlavní zaměření jsou obdobné jako pro spotřebitele na trhu s elektřinou a jsou rozvedeny v části týkající elektroenergetiky.

Co se týče řešení sporů, Úřad je na základě ustanovení § 17 odst. 7 písm. a) energetického zákona zmocněn rozhodovat spory o uzavření smlouvy podle tohoto zákona mezi držiteli licencí, nebo mezi držitelem licence a zákazníkem. V roce 2019 Úřad pravomocně rozhodl spor, jehož meritem věci bylo rozhodnutí o uzavření smluvního vztahu, jehož předmětem je připojení k přepravní soustavě za podmínek stanovených navrhovatelem a provozovatelem zásobníku plynu.

ERÚ posoudil, že návrh navrhovatele na uzavření smlouvy je oprávněný, a proto rozhodl o povinnosti provozovatele přepravní soustavy uzavřít s provozovatelem zásobníku plynu smlouvu o připojení k přepravní soustavě, přičemž přistoupil k modifikaci obsahu návrhu smlouvy předložené provozovatelem zásobníku plynu.

4.3 Bezpečnostní standard dodávek (BSD)

Úřad v rámci svých kompetencí sleduje a vyhodnocuje plnění bezpečnostního standardu dodávek plynu v ČR. Na základě zájmu odborné veřejnosti byla vytvořena Měsíční zpráva o vyhodnocení bezpečnostního standardu dodávky plynu v ČR, která je z dat od obchodníků s plynem pravidelně vyhodnocována a zveřejňována na [webových stránkách Úřadu](#) od zimní sezóny 2015/2016. V těchto zprávách Úřad kromě jiného sleduje naplnění jedné z jeho hlavních priorit, jíž je identifikace všech faktorů, které by mohly tvořit překážku v zajištění bezpečných a spolehlivých dodávek plynu konečným zákazníkům v ČR. Na základě platné legislativy zasílají pravidelně před zimní sezónou všichni obchodníci s plynem podklady a informace týkající se povinnosti zajistit BSD.

Bezpečnostní standard dodávek byl zajišťován v roce 2019 na měsíce leden až březen a říjen až prosinec. Většina obchodníků s plynem využívala potvrzení o zajištění BSD jiným účastníkem trhu s plynem, což znamená, že jeden obchodník zajišťuje včetně naplnění 30 % hranice BSD prostřednictvím zásobníku plynu několika dalším obchodníkům.

S ohledem na podezření, že některé společnosti nezajistili na konci zimní sezóny 2018/2019 požadovaných 30 % objemu bezpečnostního standardu dodávky v zásobníku plynu, byli Úřadem osloveni provozovatelé zásobníků plynu s žádostí o poskytnutí údajů denního množství uskladněného plynu v daném období po jednotlivých obchodnících s plynem. Na základě tohoto šetření byla u některých společností provedena kontrola s cílem ověřit skutečnou zajištěnost BSD jednotlivými obchodníky s ohledem na to, že jedním z hlavních zájmů Úřadu je ochrana zákazníků v ČR.